

ÅRSRAPPORT

NASJONAL KOMPETANSETJENESTE FOR SØVNSYKDOMMER

SOVno

www.sovno.no

2012

Bjørn Bjorvatn
Senterleder

Janne Grønli
Senterkoordinator

Eldbjørg Fiske
Konsulent

BAKGRUNN

Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer (SOVno) ble etablert i september 2004, og er administrativt forankret under Lungeavdelingen på Haukeland Universitetssjukehus (fra 1.1.2010).

Det er Helsedepartementet som fatter vedtak om etablering av Nasjonale kompetansetjenester. SOVno skal sikre nasjonal kompetanseoppbygging og kompetansespredning innenfor søvn.

BESKRIVELSE AV BEMANNING:

2,4 årsverk.

Den faste bemanningen av kompetansetjenesten består av en 20% stilling som senterleder, en 50% stilling som senterkoordinator og en 50% stilling som sekretær/konsulent. I 2012 har vi i tillegg ansatt to seniorforskere med hver sin 10% stilling. Arbeidsgruppen tilknyttet SOVno består av 8 personer. Disse får ikke lønn direkte fra kompetansetjenesten, men mottar møtegodtgjørelse. Kompetansetjenesten består av både leger, psykologer og basalforskere. Vi har personer med forskjellige interesseområder, slik at alle aspekter av søvnfeltet blir dekket, som for eksempel lungemedisin, ØNH, nevrologi, klinisk nevrofysiologi, psykiatri, psykologi, arbeidsmedisin og basal søvn. I 2012 har SOVno lønnet en PhD stipendiat (100% fra 2010) med midler fra Helse Vest. I tillegg har SOVno finansiert to postdoktorer med hver sine 3 måneders forskningsperioder. I tillegg har vi flere andre PhD stipendiat tilknyttet kompetansetjenesten, med midler blant annet fra NFR, UiB, Helse Vest.

Viktige oppgaver er (se for øvrig <http://www.dep.no/hd/norsk/publ/rundskriv/042061-990017>)

- Bygge opp og formidle kompetanse
- Overvåke og formidle behandlingsresultater
- Delta i forskning og etablering av forskernettverk
- Bidra i relevant undervisning
- Sørge for veiledning, kunnskaps- og kompetansespredning til helsetjenesten, andre tjenesteytere og brukere
- Iverksette tiltak for å sikre likeverdig tilgang til nasjonale kompetansetjenester
- Bidra til implementering av nasjonale retningslinjer og kunnskapsbasert praksis
- Etablere faglige referansegrupper
- Rapportere årlig til departementet eller til det organ som departementet bestemmer

Det skal ikke drives pasientbehandling ved SOVno. Slik behandling vil foregå ved allerede etablerte kliniske avdelinger/sentre/fastleger. Flere av SOVno sine medlemmer

arbeider klinisk ved slike avdelinger/sentre, og behandler pasienter med alle typer søvnsykdommer. Flere hundre pasienter får utredning/behandling årlig. SOVno vil kunne være behjelpelig til å rettlede pasienter i valg av behandlingssted. Se for øvrig våre hjemmesider vedrørende dette (www.sovno.no). Fra 2011 er SOVno samlokalisert med Senter for Søvnmedisin, Helse Bergen.

ORGANISASJON

SOVno:

Bjørn Bjorvatn, leder, dr.med. (20% stilling ved SOVno); professor ved Institutt for samfunnsmedisinske fag, UiB; leder av Senter for Søvnmedisin, HUS; søvnspesialist ved Bergen søvnsenter.

Janne Grønli, koordinator, PhD. (50% stilling ved SOVno, redaktør for tidsskriftet SØVN); førsteamanuensis ved Institutt for biologisk og medisinsk psykologi, UiB.

Eldbjørg Fiske, konsulent, PhD. (50% stilling ved SOVno); konsulent ved Senter for Søvnmedisin, HUS.

Ståle Pallesen, seniorforsker, psykolog (10% stilling ved SOVno); professor ved Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen.

Michela Gjerstad, seniorforsker, nevrolog (10% stilling ved SOVno); overlege ved nevrologisk avdeling, Stavanger Universitetssykehus; postdoktor; forsker Nasjonalt kompetansesenter for ADHD, Tourette og Narkolepsi.

Elisabeth Flo, PhD stipendiat (100% stilling, arbeidssted SOVno).

Arbeidsgruppen:

Fred Holsten, professor dr.med., Psykiatrisk Institutt, UiB; søvnspesialist ved Bergen søvnsenter.

Håvard Skeidsvoll, seksjonsoverlege, Klinisk Nevrofysiologisk avdeling, Haukeland Universitetssykehus.

Reidun Ursin, professor emer. dr.med., Institutt for biomedisin, UiB.

Inger Hilde Nordhus, professor dr. philos., Institutt for klinisk psykologi, UiB.

Eli Sørensen, dr.med., overlege, Barne- og ungdomspsykiatri, Helse Bergen.

Sverre Lehmann, seksjonsoverlege, Lungeavdelingen, Haukeland Universitetssykehus.

Shashi Gulati, overlege, Øre-nese-halsavdelingen, Haukeland Universitetssykehus.

Anders Alme, barnelege, Barneklubben, Haukeland Universitetssykehus.

Doktorgradsstipendiater (som veiledes av SOVno-medlemmer):

Arne Fetveit, disputerte i 2005
Jan Øystein Berle, disputerte i 2005
Janne Grønli, disputerte i 2006
Børge Sivertsen, disputerte i 2006
Siri Omvik, disputerte i 2008
Eldbjørg Fiske, disputerte i 2008
Arvid Skjerve, disputerte i 2008
Signe Dørheim, disputerte i 2009
Helge Molde, disputerte i 2009
Cecilie Schou Andreassen, disputerte i 2009
Gunn-Marit Aasvang, disputerte i 2010
Nicolas Øyane, disputerte i 2010
Linn Heidi Lunde, disputerte i 2010
Anette Harris, disputerte i 2011
Siri Waage, disputerte i 2011
Geir Scott Brunborg, disputerte i 2011
Helga Myrseth, disputerte i 2011
Asgeir Mamen, disputerte i 2011
Yngvild Sørebo Danielsen disputerte i 2012
Ingvild Saksvik-Lehouillier, disputerte i 2012
Tone Brit Hortemo Østhus, disputerte i 2012
Anders Hovland
Ingvild Saxvig
Ane Wilhelmsen-Langeland
Minna Hynninen
Harald Hrubos-Strøm
Hedvig Fosse
Jelena Mrdalj
Siri Nome
Elisabeth Flo
Valjbona Preljevic
Anne Marie Kinn Rød
Rune Mentzoni
Iris Steine
Eirunn Thun
Mona Berthelsen
Iselin Reknes
Tone Blågestad
Trygve Jonassen

Nasjonal referansegruppe:

Trond Sand, professor dr.med., NTNU, Trondheim, Helse Midt-Norge

Michaela Dreez Gjerstad, overlege, PhD, Stavanger Universitetssykehus.

Per Monstad, overlege, Sørlandet Sykehus Kristiansand, Helse Sør-Øst

Hanne Berdal (leder), overlege, Lovisenberg Diakonale Sykehus, Helse Sør-Øst

Trond Bratlid, overlege, Universitetssykehuset Nord-Norge, Helse Nord-Norge

Margaret Sandøy Ramberg, for Foreningen for søvnsykdommer, Oslo

BESKRIVELSE AV AKTIVITETEN:

Forskning:

Det er stor forskningsaktivitet. Vi har her kun rapportert publikasjoner hvor SOVno sine medlemmer er forfattere. Men SOVno har vært med å stimulere til økt forskningsaktivitet i hele landet. SOVno bidrar i flere forskningsnettverk hvor andre helseregioner deltar. SOVno publiserer vitenskapelige arbeider innen mange ulike fagområder, fra forskning innen basalfag, klinikk, epidemiologi og forskning av translasjonell karakter. Det gis veiledning på doktorgrads-, mastergrads- og bachelorgradsnivå. 4 PhD-kandidater med veiledning av SOVno-medlemmer disputerte i 2012. To av disse doktorgradene var innen søvn, mens de 2 andre omhandlet tilgrensete fagfelt. Rundt 20 doktorgradskandidater er under veiledning av SOVno sine medlemmer. Flere mastergrads-, medisin- og psykologistuderenter er under veiledning. Det avholdes månedlige forskningsmøter for alle forskningsinteresserte.

Utdanning av helsepersonell:

Det undervises i grunn-, videre- og etterutdanning. I rapporten har vi kun rapportert undervisning utgått fra medlemmer av SOVno, noe som betyr at i grunnutdanning er det i hovedsak gitt undervisning i egen region. Flere i SOVno har stillinger ved Universitetet i Bergen, og er involvert i den vanlige studentundervisningen. SOVno har også stimulert til økt undervisning i de andre helseregionene, bl.a. gjennom undervisning gitt av referansegruppens medlemmer. I videre- og etterutdanningen bidrar SOVno med utdanning av helsepersonell i alle helseregioner. SOVno gir en rekke råd i forbindelse med henvendelser fra leger og annet helsepersonell, til alle helseregioner. Slike henvendelser fordeler seg relativt likt mellom de fire helseregionene. SOVno utgir Tidsskriftet "SØVN" to ganger årlig. Tidsskriftet er et viktig formidlingsorgan for helsepersonell i alle helseregioner. Det formidles også til media og helsemyndigheter. Tidsskriftet er gratis. Det trykte opplaget er på 2500 per nummer, i tillegg formidles "SØVN" i pdf format på våre nettsider og til en abonnementsliste. SOVno har laget tre brosjyrer om søvn og behandling av søvnproblemer. Disse formidles gratis til helsepersonell over hele landet, og er populære brosjyrer på legekontorer og sykehusavdelinger. Over 6000 brosjyrer ble sendt ut i 2012. Læreboken "Søvnssykdommer" ble utgitt i 2012, så langt er over 1100 bøker solgt. Det ble avholdt 2-dagers kurs for allmennleger/psykiatere/annet helsepersonell om søvnmedisin i 2012. 34 deltok. Det ble avholdt 2-dagers kurs for psykologer om søvnmedisin i 2012 hvor 13 deltok. To 2-dagers kurs (et avansert og et grunnleggende kurs) om polysomnografi-skåring av søvn ble også avholdt, med til sammen 13 deltakere. Alle disse kursene har deltakelse fra flere helseregioner.

Undervisning av pasienter/pårørende:

SOVno sine medlemmer er svært aktive formidlere gjennom foredrag, aviser, TV, radio etc, slik at vi når ut til personer i hele landet. Formidling til publikum skjer også i direkte kontakt med kompetansetjenesten på telefon, e-post eller gjennom søvnssidene til SOVno (www.sovno.no), "SØVN" eller brosjyrene SOVno gir ut. SOVno har besvart en rekke henvendelser fra pasienter og pårørende (fra alle helseregioner). Hjemmesidene våre er svært godt besøkt, og tall mottatt fra kommunikasjonsavdelingen viser at våre sider er de

hyppigst besøkte i Helse Bergen for 2012. Antall besøkende øker; 9460 treff i 2009, 15722 treff i 2011, og 36035 treff i 2012. Slike tall tyder på at SOVno når ut til et stort antall personer rundt om i hele landet. En interaktiv spørreundersøkelse om de forskjellige søvnsykdommene ble lagt ut på hjemmesidene i februar 2012. Over 47000 personer har så langt deltatt i undersøkelsen, med svar fra hele landet. Her får deltakerne forslag til diagnose og behandling.

Kunnskapsoppsummering: Hjemmesidene oppdateres jevnlig med ny vitenskapelig kunnskap. Oppsummeringer over søvnfeltet utgis i Tidsskriftet SØVN.

Kvalitetssystemer: Eget kvalitetsregister og biobank er opprettet ved Haukeland sykehus. Et narkolepsiregister er under etablering (NK).

Kostnadseffektivitet: Høy mht antall stillinger og bevilgning i forhold til resultater/aktivitet.

Resultatmål: Er utarbeidet, og innfridd for 2012.

Plan for aktivitetene ved SOVno: Er utarbeidet.

EGENEVALUERING:

SOVno ble kåret til den beste kompetansetjenesten i Helse Vest i 2011. Det betyr at vi gjør mye bra. Det er stor aktivitet innen forskning, undervisning og formidling. Vi dekker hele søvnfeltet. I NFRs evaluering (2011) ble vi gradert "Very good". Vi har månedlige møter i arbeidsgruppen og årlige møter med referansegruppen. Hjemmesidene oppdateres regelmessig. Hovedpunkter på www.sovno.no: interaktiv spørreundersøkelse (>47000 deltakere), informasjonssider om søvn/søvnlidelser, forskningsnyheter, aktuelle spørreskjemaer, kurs/kongresser, publikasjonsliste og en liste over behandlingssteder. www.sovno.no var den hyppigst besøkte hjemmesiden i Helse Bergen i 2012 med over 36000 treff (fra hele landet). Søvnmedisin er et ungt fagfelt, og mange ulike disipliner er involvert i håndteringen av pasientene. SOVno har lyktes i å spre kunnskap til alle helseregioner, men for å være i front kreves det kontinuerlig overvåking av fagfeltet. En videreføring av SOVno vil sørge for det.

Plan for forskning og kompetansespredning 2012

Nasjonal telefon og e-posttjeneste minst 3 dager per uke
2012: innfridd

Oppdatere liste over utrednings- og behandlingstilbud i Norge
2012: innfridd

Ha minst 10.000 treff på kompetansetjenesten sine nettsider
2012: innfridd, 36035 treff

Kontinuerlig oppdatering av nettsiden
2012: innfridd

Oversette aktuelle spørreskjema om søvn fra engelsk til norsk til nedlastning på nettsidene
2012: innfridd

Publisere 2 nye nummer av tidsskriftet "SØVN" med et opplag på minst 2.000 for hvert nummer som distribueres nasjonalt
2012: innfridd, opplag på 2500

Nasjonalt distribuere minst 3.000 informasjonsbrosjyrer om søvn
2012: innfridd, ca 6000 distribuert

Publisere minst 20 søvnrelaterte artikler i internasjonale fagfelleverderte tidsskrift
2012: innfridd

Bidra til sammen med minst 80 timer undervisning om søvn i alle helseregioner
2012: innfridd

Være aktiv i alle helseregioner
2012: innfridd

Avholde årsmøte med invitasjon til referansegruppemedlemmer i alle helseregioner
2012: innfridd

Følgende forskningsmøter ble avholdt i 2012:

- Januar 19. Anne Marie Kinn
Effekt av sosial stress på søvn og adferd – en dyremodell
- Februar 16. Trond Bratlid
Søvnforskning i Nord
- Mars 15. Jan Magnus Fredheim
Obstruktiv søvnapné ved sykkelig overvekt – forskning i Norges eldste by
- April 12. Elisabeth Flo
Work Related Sleep Problems Vary According to Work Schedule
- Mai 3. Lee Di Milia
Sleepiness, journey distance and night work as predictors of driving incidents during a long distance morning commute
- Juni 21. Eirunn Thun
Søvn, døgnrytme og idrettsprestasjoner. En litteraturgjennomgang
- August 16. Bjørn Bjorvatn
Insomni- og hypersomnisymptomer ved obstruktiv søvnapné
- September 13. Postersession
Presentasjon av postere fra ESRS kongress i Paris
- Oktober 18. Ståle Pallesen
Kontekstuelle faktorerens betydning for søvn, belyst ved data om søvnforstyrrende partneratferd og søvn på hotell
- November 15. Tone Blågestad
Søvn og døgnrytmer hos hofteopererte. En studie med vekt på kjennetegn, risiko og utfall etter operasjon
- Desember 20. Jonathan Soule
Behavioral impact of early and later life stress in male rats

SOVno medlemmenes CV-er for 2012:

Anders Alme

Undervisning og veiledning:

Undervisningstimer:

Oktober 2012: Internundervisning for legar i spesialisering ved Barneklubnikken, Haukeland Univ.sjukehus: ½ time

Veiledning:

Klinisk rettleiing/rådgjeving internt i Barneklubnikken til legar eller sjukepleiarar i konkrete pas.saker.

Generell kommentar:

Eg arbeider som overlege ved Barneklubnikken HUS, i seksjon for nevrologi og habilitering, og har på fulltid reine kliniske arbeidsoppgåver for alle kategoriar pasientar innan dette fagområdet, inkludert dei som har søvnforstyrningar. Sidan mars 2012 har eg representert Barneklubnikken i arbeidsgruppa ved SOVno, og vil i tida framover bli aukande involvert i utoverretta rettleiing kring søvnforstyrningar hos born.

Bjørn Bjorvatn

Publikasjoner:

Artikler:

Waage S, Harris A, Pallesen S, Saksvik I, Moen BE, Bjorvatn B. Subjective and objective sleepiness among oil rig workers during three different shift schedules. *Sleep Medicine* 2012; 13: 64-72. PMID: 22033116.

Schreuder JA, Roelen CA, Groothoff JW, van der Klink JJ, Magerøy N, Pallesen S, Bjorvatn B, Moen BE. Coping styles relate to the health and work environment of Norwegian and Dutch hospital nurses: a comparative study. *Nursing Outlook* 2012; 60: 37-43. PMID: 21684564

Steine IM, Harvey AG, Krystal JH, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Nordhus IH, Eid J, Pallesen S. Sleep disturbances in sexual abuse victims: A systematic review. *Sleep Medicine Reviews* 2012; 16: 15-25. PMID: 21600813.

Vedaa Ø, Saxvig I, Wilhelmsen-Langeland A, Bjorvatn B, Pallesen S. School start time, sleepiness and functioning in Norwegian adolescents. *Scandinavian Journal of Educational Research* 2012; 56: 55-67.

Bredrup C, Bjorvatn B. Søvnforstyrrelser ved retinitis pigmentosa (RP). *RP-nytt* 1/2012, 18-19.

Saxvig IW, Pallesen S, Wilhelmsen-Langeland A, Molde H, Bjorvatn B. The prevalence and correlates of delayed sleep phase in high school students. *Sleep Medicine* 2012; 13: 193-199. PMID: 22153780.

Thun E, Pallesen S, Osland T, Steen VM, Bjorvatn B, Sivertsen B, Johansen T, Lilleholt TH, Udnes I, Nordhus IH. An actigraphic validation study of seven morningness-eveningness inventories. *European Psychologist* 2012; 17: 222-230.

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: The role of social support and abuse characteristics. *Journal of Interpersonal Violence* 2012; 27: 1827-43. PMID: 22204947.

Friborg O, Bjorvatn B, Amponsah B, Pallesen S. Associations between seasonal variations in daylength (photoperiod), sleep timing, sleep quality and mood: A comparison between Ghana (5°) and Norway (69°). *Journal of Sleep Research* 2012; 21: 176-184. PMID: 22074234.

Bjorvatn B. Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer som formidlingsorgan. *Søvn* 2012; 4(1): 4.

- Bjorvatn B. Medikamentell behandling av søvnproblemer. *Søvn* 2012; 4(1): 10-13.
- Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift Work Disorder in nurses - Assessment, prevalence and related health outcome. *PLoS ONE* 2012; 7: e33981. PMID: 22485153.
- Bjorvatn B, Aurlien H, Lehmann S. Hver tredje nordmann har søvnproblemer. *PKO-nytt* 2012; nr 4.
- Bjorvatn B, Dale S, Hogstad-Erikstein R, Fiske E, Pallesen S, Waage S. Self-reported sleep and health among Norwegian hospital nurses in intensive care units. *Nursing in Critical Care* 2012; 17: 180-188. PMID: 22698160.
- Dørheim SK, Bjorvatn B, Eberhard-Gran M. Insomnia and depressive symptoms in late pregnancy: A population-based study. *Behavioral Sleep Medicine* 2012; 10: 152-166. PMID: 22742434.
- Flo E, Bjorvatn B, Folkard S, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Pallesen S. A reliability and validity study of the Bergen Shift Work Sleep Questionnaire in nurses working three-shift rotations. *Chronobiology International* 2012; 29: 937-946. PMID: 22823877.
- Steine IM, Milde AM, Bjorvatn B, Grønli J, Nordhus IH, Mrdalj J, Pallesen S. Forekomsten av seksuelle overgrep i et representativt befolkningsutvalg i Norge. *Tidsskrift Nor Psykologforening* 2012; 49: 950-957.
- Saksvik-Lehouillier I, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen BE, Magerøy N, Harvey A, Costa G, Pallesen S. Personality factors predicting changes in shift work tolerance: A longitudinal study among nurses working rotating shifts. *Work and Stress* 2012; 26: 143-160.
- Bjorvatn B. Nytt navn og endret mandat for Nasjonalt Kompetansesenter for Søvnssykdommer. *SØVN* 2012; 4(2): 4.
- Bjorvatn B, Fiske E, Grønli J. Interaktiv spørreundersøkelse om søvn på nett. *SØVN* 2012; 4(2): 6-9.
- Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Nordhus IH, Bjorvatn B. Psychosocial challenges related to Delayed Sleep Phase Syndrome. *The Open Sleep Journal* 2012; 5: 51-58.
- Lunde HMB, Aae TF, Indrevåg W, Aarseth J, Bjorvatn B, Myhr KM, Bø L. Poor sleep in patients with multiple sclerosis. *PloS ONE* 2012; 7(11): e49996. PMID: 23166808
- Bjorvatn B, Fetveit A. Søvnproblemer blant eldre. *Norsk Epidemiologi* 2012; 22: 177-186.

Lunde HMB, Bjorvatn B, Myhr KM, Bø L. Clinical assessment and management of sleep disorders in multiple sclerosis. *Acta Neurol Scand* 2013; 127 (Suppl. 196): 24-30. PMID: 23190288

Bjorvatn B, Løge I. Søvnløshet/insomi. Norsk Elektronisk Legehåndbok (NEL) 2012. <http://legehandboka.no/generelt/tilstander-og-sykdommer/sovnforstyrrelser/sovnloshet-1313.html>.

Bjorvatn B, Johannessen TA. Forsinket søvnfase-syndrom. Norsk Elektronisk Legehåndbok (NEL) 2012. <http://legehandboka.no/generelt/tilstander-og-sykdommer/sovnforstyrrelser/forsinket-sovnfase-syndrom-12058.html>.

Kunst JR, Løset GK, Hosøy D, Bjorvatn B, Moen BE, Magerøy N, Pallesen S. The relationship between shift work schedules and spillover in a sample of nurses. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics* In press.

Saksvik-Lehouillier IB, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen B, Magerøy N, Åkerstedt T, Pallesen S. Individual, situational and lifestyle factors related to shift work tolerance among nurses who are new to and experienced in night work. *Journal of Advanced Nursing* 2012; in press. PMID: 22853193.

Sivertsen B, Björnsdottir E, Øverland S, Bjorvatn B, Salo P. The joint contribution of insomnia and obstructive sleep apnea on sickness absence. *Journal of Sleep Research* in press. PMID: 23043357.

Roelen CAM, Magerøy N, Koopmans PC, van Rhenen W, Groothoff JW, Pallesen S, Bjorvatn B, Moen BE. Low job satisfaction does not identify nurses at risk of future sickness absence: results from a Norwegian cohort study. *International Journal of Nursing Studies* in press. PMID: 23044050.

Dørheim SK, Bjorvatn B, Eberhard-Gran M. Sick leave during pregnancy: a longitudinal study of rates and risk factors in a Norwegian population. *BJOG (International Journal of Obstetrics and Gynaecology)* in press. PMID: 23130975.

Waage S, Pallesen S, Moen BE, Bjorvatn B. Sleep and health in oil rig workers – before and after a two week work period offshore. *Industrial Health* in press. PMID: 23196391

Flo E, Pallesen S, Åkerstedt T, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work related sleep problems vary according to work schedule. *Occupational and Environmental Medicine* in press.

Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Pallesen S, Vedaa Ø, Nordhus IH, Thayer J, Bjorvatn B. Objective measures of sleep and dim light melatonin onset in adolescents and young adults with delayed sleep phase disorder compared to healthy controls. *Journal Sleep Research* in press.

Bøker/bokkapitler:

Bjorvatn B. Søvn sykdommer. Moderne utredning og behandling. Fagbokforlaget 2012. 256 sider. ISBN: 978-82-450-1150-0.

Holsten F, Bjorvatn B. Søvnforstyrrelser ved bipolare lidelser. I: Bipolare lidelser. Fagbokforlaget, 2012; 211-226.

Bjorvatn B, Holsten F. Søvnforstyrrelser. I: Praktisk psykiatri. Red: Dahl og Aarre. Fagbokforlaget, 2012: 290-315.

Bjorvatn B, Fetveit A. Søvn og søvnforstyrrelser. I: Allmenntidning. Gyldendal Akademisk, 2013, in press.

Bjorvatn B, Pallesen S. Irregular sleep-wake type. I: Encyclopedia of Sleep (ed: Clete Kushida), Elsevier, USA. 2013 In press.

Abstrakter:

Dørheim SK, Bjorvatn B, Eberhard-Gran M. Insomnia and depressive symptoms in late pregnancy - a population based study. 30th Nordic congress of Psychiatry, Tromsø, 2012.

Mrdalj J, Pallesen S, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Ursin R, Bjorvatn B, Grønli J. Lower EEG power during sleep and wakefulness, after long maternal separation and chronic mild stress in rats. European Neuroscience, 2012.

Dørheim SK, Bjorvatn B, Eberhard-Gran M. Depressive symptoms and insomnia in 3rd trimester of pregnancy - a population based study. Marce Society (perinatal psykiatri), Paris, 2012.

Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Nordhus IH, Bjorvatn B. Dilemmas associated with having Delayed Sleep Phase Syndrome. ESRS Paris. JSR 2012; 21 (suppl. 1): 172.

Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Pallesen S, Vedaa Ø, Nordhus IH, Bjorvatn B. Polysomnographic measures of sleep in adolescents and young adults with delayed sleep phase disorder and healthy controls on a self-chosen sleep schedule. ESRS Paris. JSR 2012; 21 (suppl. 1): 6.

Waage S, Pallesen S, Moen BE, Bjorvatn B. A comparison of sleep and health at the start and end of a 14 day work period among Norwegian oil rig workers. ESRS Paris. JSR 2012; 21 (suppl. 1): 99.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Bjorvatn B. Work-related sleep problems vary according to work schedule. ESRS Paris. JSR 2012; 21 (suppl. 1): 274.

Steine IM, Bjorvatn B, Grønli J, Nordhus IH, Milde AM, Mrdalj J, Pallesen S. The prevalence of sexual abuse in Norway. Norsk Psykologforening, 9. Congress, Oslo, 2012.

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Milde AM, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: the role of perceived social support and abuse characteristics. 46th Annual Convention of the Association for Behavioral and Cognitive Therapies, USA, 2012.

Undervisning og veiledning:

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 16 timer egen region/0 andre regioner

Videreutdanning for helsepersonell: 38 timer egen region/42 timer andre regioner

Etterutdanning for helsepersonell: 38 timer egen region/42 timer andre regioner

Kurs:

- Jan 2012: Kursleder og 30 min foredrag om søvnsjørreskjema og kvalitetsregister ved oppfølgingsmøte for Senter for Søvnmedisin på Senteret
- Febr 2012: 3 t kurs om søvn med fokus på søvnproblemer på sykehjem, Tvedestrand.
- Mai 2012: 6 t kurs om søvn og søvnsykdommer, Arendal (VEU).
- Okt 2012: Kursleder og 8 forelesninger om 'Kartlegging og behandling av søvnsykdommer', todagerskurs for psykologer, Bergen
- Okt 2012: Kursleder og 8 forelesninger om søvn og søvnsykdommer, PMU, (VEU)
- Nov 2012: Kursleder og 8 forelesninger om 'Søvnproblemer og vinterdepresjoner. Utredning og behandling', todagerskurs i Bergen (VEU)
- Nov 2012: 3 t kurs om søvn, skiftarbeid og helse for skiftarbeidere i Oslo (Confex).

Seminar:

- Mars 2012: 1 time om søvnsykdommer, nettundervisning for landets ØNH-leger.
- Mars 2012: 1 time om Nasjonalt Kompetansesenter for Søvnpsykiatri, forskningsmøte ISF.
- Mars 2012: 1 t om insomni og døgnrytmeforstyrrelser, barnevernstjenesten, Bergen.
- Mars 2012: 1 t om søvnsykdommer, farmaceutisk forening, Bergen.
- Aug 2012: 1 time om insomni og hypersomni ved OSA, SOVno.
- Sept 2012: 1 time om søvn og søvnsykdommer for fastleger i Oslo (Glaxo).
- Okt 2012: 15 min om døgnrytmeforstyrrelser for allmennleger (praksiskonsulentene, HUS)
- Okt 2012: 1 time om søvn og søvnsykdommer for fastleger i Narvik (Glaxo).
- Okt 2012: 2 t om søvn og søvnsykdommer blant ungdom, Utekontakten, Bergen.
- Nov 2012: 2 timer om insomni og døgnrytmeforstyrrelser for nevrofysiologer, Oslo
- Nov 2012: 30 min om Senter for Søvnmedisin, Vestnorsk lungeforum, Solstrand, Os
- Des 2012: 1 time om søvn, søvnighet, tretthet og giardia, Voss

Mediaoppslag (72 i alt):

- 3.1.12: NRK radio Møre og Romsdal om trette ungdommer.
Nr 1-2012: Sprek og blid-magasinet om søvn og trening.
3.1.12: Kvinneguiden.no om søvn om vinteren
kvinneguiden.no/artikler/tungt_aa_staa_opp/104495
5.1.12: Stavanger Aftenblad om søvn og gjesping.
6.1.12: Norsk Ukeblad om søvn og trening.
11.1.12: Dagbladet om døgnrytmeendringer.
Nr. 1-12: Bedre Helse om idiopatisk insomni.
15.1.12: TV2 Nyhetskanalen om elektroniske medier og søvnproblemer.
20.1.12: Dagbladet om insomni og sovemidler.
7.2.12: NRK1 Førkveld (TV) om lys og vinterdepresjon.
10.2.12: VG om søvnproblemer.
11.2.12: Dagbladet om interaktiv søvnundersøkelse.
15.2.12: Studvest om døgnrytme og lys.
16.2.12: TV2.no/sporty om den interaktive søvnundersøkelsen.
17.2.12: Aftenposten om søvnproblemer blant barn.
17.2.12: VG om behandling av insomni.
17.2.12: Nrk.no om parasomnier www.nrk.no/helse-forbruk-og-livsstil/1.7994484
17.2.12: StudentTorget.no om lakenskrekk og døgnrytmeproblemer.
Febr 2012: Magasinet Bo Bedre om søvn.
1.3.12: VG om søvn.
2.3.12: Dagbladet om søvnmyter.
Nr 1.2012: SATS magasin (Sverige og Norge) om søvn og trening.
Nr. 10 2012: Norsk Ukeblad om 40 søvnråd.
10.3.12: Dagbladet Magasinet om søvn.
16.3.12: Dagbladet om søvn og overvekt.
21.3.12: NRK Sørlandet (radio) om søvn og nattarbeid.
30.3.12: Dagbladet om søvn og hukommelse.
30.3.12: Radio Norge om søvn og hukommelse.
1/2012: Bladet Innsikt om behandling av døgnrytmeforstyrrelser med lys.
11.4.12: nrk.no om en app som skal kunne kontrollere drømmene.
17.4.12: Dagbladet.no og ABC Nyheter om trening om morgenen.
26.4.12: TV2 nyhetene om arbeidstid blant leger.
30.4.12: Forskning.no om narkolepsi og svineinfluensavaksinen.
12.5.12: Aftenposten om søvn og søvnproblemer.
18.5.12: VG nett om orgasme i søvne.
22.5.12: TV2 Hjelper Deg om søvnapp som kontrollerer drømmene.
www.tv2.no/underholdning/hjelperdeg/mobilapp-hevder-den-kan-styre-droemmene-dine-3779720.html
1.6.12: Studenttorget.no om søvmangel i eksamensperioden
www.studenttorget.no/index.php?show=3378&expand=3795,3378&artikkelid=11119
2.6.12: VG om søvn og søvnbehov.
14.6.12: VG om lite søvn og påvirkning av frontallappen.

- 14.6.12: Klikk.no/Foreldre & Barn om samsoving.
- 16.6.12: Klikk.no om små barn og oppvåkning om morgenen.
klikk.no/foreldre/familieliv/article758584.ece
- 19.6.12: Klikk.no om høneblunder.
- 10.7.12: Dagbladet om søvntyver.
- 12.7.12: Dagbladet.no om de verste søvntyvene.
- 18.7.12: Klikk.no/Dagbladet.no om mat og søvn
www.dagbladet.no/2012/07/18/tema/helse/klikk/foreldre/sovn/22585915/
- 14.8.12: P4 om barn og døgnrytme i ferier.
- 15.8.12: Radio Øst om barn og ungdom og skolestart.
- 17.8.12: Dagbladet om forekomst av søvnapne blant kvinner.
- 20.8.12: NRK TV Dagsrevyen om søvn blant ungdom.
- 20.8.12: VG om insomni og søvn etter ferien.
- 8.9.12: Dagbladet om lite søvn og risiko for overvekt, diabetes etc.
- Nr. 3 2012: Somnus om søvn og søvnforskning.
- 23.9.12: ABC Nyheter om gutten som aldri sov og melatoninbehandling.
- 29.9.12: VG om sovepiller og demens.
- 30.9.12: VG om søvn.
- 13.10.12: Dagbladet Magasinet om sexsomni og andre parasomnier.
- 16.10.12: Dagsavisen om vinterdepresjon.
- 27.10.12: VG om sommertid.
- 31.10.12: Klikk.no + flere andre medier om å våkne om morgenen.
- Nov 2012: Magasinet Stella om søvn.
- Høst 2012: Dokumentarfilm om Sunn livstil (søvnvaner).
- 8.11.12: NRK Telemark (radio) om å våkne opp om morgenen.
- 12.11.12: Dagbladet om søvnlengde og levealder.
- Nr 7 2012: Fysioterapeuten i Privat Praksis om søvn og insomni.
- 15.11.12: Dagbladet/klikk.no om søvn og appetitt.
- 29.11.12: dinside.no: www.dinside.no/906917/valkee-lover-lysterapi-gjennom-orene
- Nr 22, 2012: Tidsskr Nor Legeforen om søvn, døgnrytme og redusert metabolisme.
- 3.12.12: Dagbladet om søvn og smerter.
- 7.12.12: Stavanger aftenblad om barn og søvnråd.
- 10.12.12: Bergensavisen om barn og søvnråd.
- 12.12.12: Stavanger Aftenblad og BA om skrikekur mot søvnproblemer hos barn.
- 24.12.12: Dagbladet om søvn og hypnotika.

Kongresser:

- 2012: EGPRN Meeting, Ljubljana, Slovenia.
- 2012: 21th Congress of the European Sleep Research Society, Paris, Frankrike.

Veiledning:

Medveileder for Ingvild Saksvik. Disputerte 24.4.12 med avhandlingen 'Shift work tolerance and adaptation to shift work among offshore workers and nurses', Psykologisk Fakultet, UiB.

Hovedveileder (50%) for Elisabeth Flo på et doktorgradsprosjekt om søvn, skiftarbeid og helse hos sykepleiere. Finansiert fra 2010 av Helse Vest. Innlevert avhandling. Planlagt disputas februar 2013.

Hovedveileder for Ingvild Saxvig på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer, og effekt av behandling. Finansiering fra 2007 fra Uib. Planlagt innlevering januar 2013.

Hovedveileder for Ane Wilhelmsen på et doktorgradsprosjekt om forsinket søvnfasesyndrom. Finansiering fra 2007 fra NFR (Nevronor). Planlagt innlevering mars 2013.

Medveileder for Eirunn Thun på doktorgradsprosjekt om skiftarbeid blant sykepleiere. Finansiert av midler fra Psykologisk Fakultet. Hun startet i 2011.

Veiledning av medisinerstudenter som holder på med særoppgaver innen søvn:
Hovedveileder for Hilde Haugland. Foreskrivelse av hypnotika i Norge fra 2005 til 2011. Godkjent desember 2012.

Hovedveileder for Maria Fagerbakke Eldevik om skiftarbeid med kort pause mellom skiftene (quick returns).

Annen aktivitet:

Leder av Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer (www.sovno.no), lokalisert til lungeavdelingen, Haukeland Universitetssjukehus.

Leder av Senter for Søvnmedisin, lungeavdelingen, Haukeland Universitetssjukehus.

Ansvarlig for søvnkapitlene i Norsk Elektronisk Legehåndbok.

Medlem av Editorial board i SLEEP (Journal of sleep and sleep disorders research)

Startet, og jobber ved Bergen søvnsenter (fra 1996). Behandler pasienter med alle typer av søvnproblemer.

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.

Tittel: Døgnrytmeproblemer hos ungdom.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Deltakelse fra andre helseregioner: nei

Oppstartsår: 2007.

Forventet prosjektslutt: 2013.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Forsinket søvnfasesyndrom. Kvalitativ undersøkelse.
Ansvarlig institusjon: NFR/Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: nei
Oppstartsår: 2007.
Forventet prosjektslutt: 2013.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Søvn, skiftarbeid og helse blant sykepleiere på sykehus.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: helse sør-øst
Oppstartsår: 2007.
Forventet prosjektslutt: 2017.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Skiftarbeid offshore – effekter på søvn og helse.
Ansvarlig institusjon: Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: helse sør-øst
Oppstartsår: 2005.
Forventet prosjektslutt: 2018.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Kunnskap om søvn blant leger.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: nei
Oppstartsår: 2004.
Forventet prosjektslutt: 2015.

Prosjektleder: Arne Fetveit.
Tittel: Epidemiologisk undersøkelse av søvnproblemer. Tromsø-undersøkelsen.
Ansvarlig institusjon: Uio.
Deltakelse fra andre helseregioner: helse nord, helse sør-øst, helse vest
Oppstartsår: 2006.
Forventet prosjektslutt: 2014.

Prosjektleder: Guri Rørtveit.
Tittel: Søvnighet og tretthet etter giardia-infeksjon.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: nei
Oppstartsår: 2007.
Forventet prosjektslutt: 2016.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Effekt av skiftarbeid på BMI og andre livsstilsparametre.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: helse sør-øst
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektlutt: 2013.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Søvn og ADHD.
Ansvarlig institusjon: Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: nei
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektlutt: 2015.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Prevalens av søvnapne, insomni og søvnighet i befolkningen.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: nei
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektlutt: 2013.

Prosjektleder: Signe Dørheim.
Tittel: Søvn og depresjon i svangerskap og barsel.
Ansvarlig institusjon: Helse Vest.
Deltakelse fra andre helseregioner: helse sør-øst
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektlutt: 2013.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn/Steinar Hunskaar.
Tittel: Sammenheng mellom søvnproblemer og urinveisproblemer.
Ansvarlig institusjon: Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: nei
Oppstartsår: 2012.
Forventet prosjektlutt: 2015.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Sovemiddelbruk i Norge. Utvikling over tid.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: nei
Oppstartsår: 2011.
Forventet prosjektlutt: 2015.

Prosjektleder: Ståle Pallesen/Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Skiftarbeidstoleranse og genetik.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.
Deltakelse fra andre helseregioner: nei
Oppstartsår: 2011.
Forventet prosjektlutt: 2015.

Eldbjørg Fiske

Publikasjoner:

Artikler:

Bjorvatn B, Dale S, Hogstad-Erikstein R, Fiske E, Pallesen S, Waage S. Self-reported sleep and health among Norwegian hospital nurses in intensive care units. Nursing in Critical Care 2012; 17: 180-188. PMID: 22698160.

Mediaoppslag:

Juli: Kunst å sove. Ukebladet Allers
September: Dette hjelper deg å sove bedre. Kvinneguiden (klikk.no)
September: Kevin ble aldri trøtt, Dagbladet
November: Tips for trøttinger, Magasinet Tara

Kongresser:

21st European Sleep Research Society congress, Paris, France

Annen aktivitet:

Arbeider som Konsulent ved Nasjonal Kompetansetjeneste for Søvn sykdommer (50%)
Arbeider som sekretær/konsulent ved Senter for Søvnmedisin (50%)
Tilsett ved Institutt for Samfunnsmedisin som 1. konsulent (10% stilling tom 31.07.2012)

Elisabeth Flo

Artikler:

Flo Elisabeth, Pallesen Ståle, Magerøy Nils, Moen Bente Elisabeth, Grønli Janne, Nordhus Inger Hilde, Bjorvatn Bjørn
Shift work disorder in nurses--assessment, prevalence and related health problems. PLoS One 2012;7(4):e33981. Epub 2012 PMID: 22485153

Flo Elisabeth, Bjorvatn Bjørn, Folkard Simon, Moen Bente Elisabeth, Grønli Janne, Nordhus Inger Hilde, Pallesen Ståle
A reliability and validity study of the Bergen Shift Work Sleep Questionnaire in nurses working three-shift rotations. Chronobiol Int 2012; 29(7):937-46. PMID: 22823877

Flo E, Pallesen S, Åkerstedt T, Magerøy N, Moen BE, Nordhus I H, Grønli J, Bjorvatn B. Shift related sleep problems vary according to work schedule (2012). Occup Environ Med. (epub)

Andre publikasjoner

Abstrakter:

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen B E, Bjorvatn B.
Shift-related sleep problems varies according to work schedule (2012). 21st Congress of the European Sleep Research Society.

Bokkappittel, bøker osv.

Flo E, Magerøy N, Moen BE, Pallesen S, Bjorvatn B
Søvn og søvnighet relateres til ulike arbeidstidsordninger (2012). Sykepleien. (In Press).

Thun E, Bjorvatn B, Moen BE, Magerøy N, Flo E, Pallesen S.
Skiftarbeid, søvn og helse hos sykepleiere – Nytt siden 2011 Sykepleien (In Press)

Undervisning og veiledning

Veilednings- og informasjonsvirksomhet:

Seminar:

November 2012: 1,5 t innlegg om skiftarbeid og søvn blant skift arbeidende sykepleiere. Seminar for HMS avdelingen v/ Haukeland Universitetssykehus. Helsepersonell – egen region

Mediaoppslag:

12/04/2012: Skiftarbeid gir søvnproblemer - På Høyden

30/04/2012: Sjukepleiarar får søvnproblem av turnusarbeid - Nationen

12.04.2012: Skiftarbeid gir søvnproblemer - BA

Kongresser:

1 Poster 21st Congress of the European Sleep Research Society

1 Symposiumpresentasjon, Skiftarbeidskonferanse, Bergen.

Veiledning:

Biveileder, særoppgave i medisinstudiet, Maria Eldevik.

Annen aktivitet:

3 måneders forskningsopphold ved The Academic Department of Psychological Medicine, King's College London.

Pågående forskningsprosjekter:

Stipend: Elisabeth Flo

Tittel: Spørreundersøkelsen om skiftarbeid søvn og helse blant sykepleiere

Prosjektnummer 911540

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/Uib.

Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektslutt: 2012.

Michaela Dreetz Gjerstad

Publikasjoner:

Artikler:

Stefansdottir S, Gjerstad MD, Tysnes OB, Larsen JP, Subjective sleep problems in patients with early Parkinson's disease. Eur J Neurol. 2012 Dec;19(12):1575-81

Snogdal LS, Folkestad L, Elsborg R, Remvig LS, Beck-Nielsen H, Thorsteinsson B, Jennum P, Gjerstad M, Juhl CB. Detection of hypoglycaemia associated EEG changes during sleep in type 1 diabetes mellitus. Diabetes Res Clin Pract. 2012 Oct;98(1):91-7.

Andre publikasjoner:

Gjerstad MD, Parkinsons sykdom og søvn: Noe vi skal være oppmerksom på?, Søvn Nr.7 2012

Gjerstad MD, Larsen JP, Restless legs syndrome (RLS) ved tidlig Parkinsons sykdom; Nyhetsbulletin, Mars 2012

Undervisning og veiledning:

Undervisningstimer:

Etterutdanning for helsepersonell: 3t

12t for allmenleger (pharmafirma sponset)

Veilednings- og informasjonsvirksomhet:

April 2012: Informasjon til skoleklasse, (6 klasse) inkl. PPT, lærer og rektor til stede (1,5 timer), Hundvåg barneskole, Stavanger.

Informasjonsmaterial:

Oktober 2012: Veiledningsmateriell: Referent for nasjonale "Retningslinjer for diagnostisering av barn med narkolepsi".

Seminar:

12.-16. mars 2012: Frembu senter for sjeldne diagnoser: For barn med narkolepsi pårørende. 5 timer

Mediaoppslag:

- April.12: NRK Rogaland om søvnproblemer blant ungdom. (Allmenheten, flere regioner)
- August.12: NRK Rogaland effekt av betablokker på drømmeaktivitet (Allmenheten, flere regioner)
- Okt.12: NRK Rogaland om søvn når klokken endres til sommertid/vintertid (Allmenheten, flere regioner)

Veiledning:

Hovedveileder for Sigurbjørg Stefansdottir på et doktorgradsprosjekt om validering og dokumentasjon av søvnforstyrrelser Ved Parkinson sykdom. Hun startet i høst 2011. Stipend først fra Parkinson foreningen deretter av NKB.

Hovedveileder for Lena Tholfsen på det doktorgradsprosjekt om utvikling av søvnforstyrrelser ved Parkinson i en tidlig fase.

Annen aktivitet:

Styremedlem ved "Association of national sleep societies" (ANSS) siden mai sept 2012 ansvarlig for finanser.

Formann for Norsk forening for søvnforskning og søvnmedisin. (NSSRSM)

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Michaela Dreetz Gjerstad.

Tittel: Validering av Stavanger hypersomni skjema for Pasienter med Parkinson sykdom.

Student: overlege,

Ansvarlig institusjon: Helse Stavanger.

Oppstartsår: 2011.

Prosjektleder: Michaela Dreetz Gjerstad.

Tittel: Søvnforstyrrelser ved tidlig Parkinson's sykdom.

Student: LIS, Lena Tholfsen

Ansvarlig institusjon: Helse Stavanger.

Oppstartsår: 2012.

Janne Grønli

Publikasjoner:

Artikler:

Steine IM, Harvey AG, Krystal JH, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Nordhus IH and Pallesen S. "Sleep disturbances in sexual abuse victims: A systematic review". *Sleep Medicine Review. Sleep Med Rev.* 2012 Feb;16(1):15-25. PMID:21600813. Nivå 1

Blågestad T, Pallesen S, Lunde LH, Sivertsen B, Nordhus IH, Omvik S and Grønli J. "Sleep in older chronic pain patients: A comparative polysomnographic study. 2012 *Clinical Journal of Pain, 28, 277-283*". Nivå 2 PMID: 22330128

Oines E, Murison R, Mrdalj J, Grønli J, Milde AM. Neonatal maternal separation in male rats increases intestinal permeability and affects behavior after chronic social stress. *Physiol Behav.* 2012 Feb 28;105(4):1058-66. PMID:22155491. Nivå 2

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B "Shift work disorder in nurses. Assessment, prevalence and related health problems". 2012 *PLoS ONE, 7, e33981.* PMID: 22485153

Flo E, Bjorvatn B, Folkard S, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Pallesen S "A reliability and validity study of the Bergen Shift Work Questionnaire in nurses working three-shift rotations". 2012 *Chronobiology International, 27, 937-946.* PMID: 22823877

Steine I, Bjorvatn B, Nordhus IH, Grønli J, Harvey A, Kaufman J, Krystal J and Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: The role of social support and abuse characteristics. 2012 *Journal of Interpersonal Violence, 27, 1827-1843.* PMID: 22204947

Kinn Rød A.M., Milde A.M., Grønli J., Sundberg H., Jellestad F.K., Murison R. "Long-term effects of shock and social defeat on anxiety-like behaviours in rats: relationships to pre-stress corticosterone". *Stress.* 2012 Mar 14. PMID: 22356167

Grønli J, Dagestad G, Milde AM, Murison R, Portas CM and Bramham C. "Sleep deprivation modulates chronic mild stress responses at the post-transcriptional level: brain region-specific regulation of translation factor activity and CPEB phosphorylation", 2012 *Behav Brain Res, Aug 16;235(2):251-262.* Nivå 2. PMID: 22917528

Bjorvatn B, Fiske E, Grønli J. Interaktiv spørreundersøkelse om søvn på nett. *Søvn* 2012, nr. 2 s 6-9.

Grønli J. Hva drømmer du om? *Søvn* 2012, nr 2, s 20-21

Steine I, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Mrdalj J, Blågestad T, Nordhus IH, Eide J og Pallesen S. "Forekomsten av seksuelle overgrep i den generelle befolkningen i Norge". Tidsskrift for Norsk Psykologforening. Nummer 10/2012, side 950-957

Flo E, Pallesen S, Åkerstedt T, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH og Bjorvatn B 'Shift Related Sleep Problems Vary According to Work Schedule'. Scandinavian Journal of Work, Environment & Health. In press

Abstrakter:

Grønli J, Milde AM, Murison R, Konow Jellestad F, Kinn Rød AM, Pallesen S and Mrdalj J. Early life stress modulates responses to chronic stress later in life; affective and behavioural outcomes in rats. 8th FENS Forum of Neuroscience, Barcelona 2012 · Abstract: A-471-0088-04371

Mrdalj J., Pallesen S., Milde A.M., Jellestad F.K., Murison B., Ursin R., Bjorvatn B., Grønli J. Lowered EEG power during sleep and wakefulness, after long maternal separation in rats. 8th FENS Forum of Neuroscience, Barcelona 2012

Steine IM, Bjorvatn B, Grønli J, Nordhus IH, Milde AM, Mrdalj J and Pallesen S. The prevalence of sexual abuse in Norway. 9.kongress Norsk Psykologforening, Oslo, 2012

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Milde AM, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: the role of abuse characteristics and perceived social support. 46th Annual Convention of the Association for Behavioral and Cognitive Therapies (ABCT) in Maryland, USA, 2012

Grønli J, Dagestad G, Milde AM, Murison R and Bramham C. Chronic mild stress abolishes a relationship between sleep architecture and translational control. 21st European Sleep Research Society congress, Paris, France 2012

Blågestad T, Pallesen S, Lunde LH, Sivertsen B, Nordhus IH, Grønli J. Medication use and its relation to measures on sleep, pain, depression and anxiety in older chronic pain patients. 21st European Sleep Research Society congress, Paris, France 2012

Kinn Rød AM, Mrdalj J, Milde AM, Jellestad FK, Murison R, Øvernes LA, Grønli J. Sleep Architecture, Behaviour, Corticosterone and Acoustic Startle Response after Double Exposure to Social Defeat in Rats. 21st European Sleep Research Society congress, Paris, France 2012

Gronli J. Sleep and circadian rhythms after early life stress. Current and Future Perspectives in Sleep and Circadian Rhythms Research, School of Advanced Studies, Cluj, Romania

Gronli J. Chronic stress and sleep regulation. Current and Future Perspectives in Sleep and Circadian Rhythms Research, School of Advanced Studies, Cluj, Romania

Undervisning og veiledning:

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 19 timer egen region/0 andre regioner

Videreutdanning for helsepersonell: 30 timer egen region/54 timer andre regioner

Etterutdanning for helsepersonell: 30 timer egen region/54 timer andre regioner

Nasjonale kurs:

- Mai 2012: Kursleder i 'Polysomnografi (PSG) - skåring av søvn og søvnrelaterte hendelser'.
To-dagerskurs for helsepersonell og forskere som jobber med søvnmedisin og søvnforskning. 15 timer
- Juni 2012: Kursleder i 'Polysomnografi (PSG) - av søvn og søvnrelaterte hendelser for viderekomne'.
To-dagerskurs for helsepersonell og forskere som jobber med søvnmedisin og søvnforskning. 15 timer

Internasjonale kurs:

- Oktober 2012: Kursleder, 'Basal kurs i søvnscoring etter AASM' ved Klinisk Neurofysiologisk Afdeling, Dansk Center for søvnmedisin, Glostrup Hospital. Helsepersonell og forskere som jobber med søvnmedisin og søvnforskning i Danmark 8 timer
- Oktober 2012: Kursleder, 'PSG kurs, advanced' ved Klinisk Neurofysiologisk Afdeling, Dansk Center for søvnmedisin, Glostrup Hospital. Helsepersonell og forskere som jobber med søvnmedisin og søvnforskning i Danmark. 16 timer

Konferanse:

2 muntlige presentasjoner ved Current and Future Perspectives in Sleep and Circadian Rhythms Research School of Advanced Studies, Cluj-Napoca, Romania

1 muntlig presentasjon ved 21st European Sleep Research Society congress, Paris, France

2 poster presentasjoner ved 8th FENS Forum of Neuroscience, Barcelona

Mediaoppslag:

Januar	Søvnguide	Alt for damene
Juli	NRK Hordaland, radio	Søvn på sommeren
September	NRK Newton	Drømmer hunder?
September	NRK Norgesglasset	Hva skjer i hjernen når vi sover?
Oktober	Innsiden, Helse Bergen	Nå kan du låne lys mot vintertrøtthet

Oktober	BA	Setter ansatte i godt lys på jobb
November	Tara	Tips for trøttinger
Desember	www.uib.no	Fakultetets forskningsdag 2012

Kongresser:

8th FENS Forum of Neuroscience, Barcelona
 21st European Sleep Research Society congress, Paris, France
 Current and Future Perspectives in Sleep and Circadian Rhythms Research School of
 Advanced Studies, Cluj-Napoca, Romania

Veiledning:

Hovedveileder for Jelena Mrdalj på doktorgradsprosjekt innen basal søvn. 'A
 Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation'
 Hun startet i mai 2010. Finansiering fra NFR Psykisk Helse

Medveileder for Anne Marie Kinn på et doktorgradsprosjekt om basal søvn og stress
 Social defeat – as a model of anxiety'. Hun startet i 2006. Finansierte av Det psykologiske
 fakultet, UiB.

Medveileder for Elisabeth Flo på et doktorgradsprosjekt om søvn, skiftarbeid og helse
 hos sykepleiere. Hun startet i 2010. Finansierte av Helse Vest.

Medveileder for Iris Steine på doktorgradsprosjektet 'Abuse Characteristics, Perceived
 Social Support, and Genes as Moderators of Sleep Disturbances, Depression and Anxiety
 in Sexual Abuse Victims'. Hun startet i 2011. Finansierte av Det psykologiske fakultet,
 UiB. 7-åring stipend fra dobbelkompetanseprosjektet.

Medveileder for Tone Blågestad på doktorgradsprosjektet "Use of medications before
 and after hip replacement surgery in Norwegian adults: Data from the Norwegian
 Prescription Database". Hun startet i 2012. Finansierte av Det psykologiske fakultet, UiB.

Hovedveileder for Åse Mattson, semesteroppgave i profesjonsstudiet i psykologi. The
 effect of early-life adverse experiences on later life stress: How do rats exposed to early
 life maternal separation respond to chronic mild stress in adulthood? Høsten 2012

Hovedveileder for Karine Kroon, Morten Nordmo og Ingvild Lyhmann semesteroppgave i
 profesjonsstudiet i psykologi. Tidlig livsstress hos hunnrotter – effekt på atferd og sosial
 interaksjon. Høsten 2012

Annen aktivitet:

Mottok Burgen Scholarship in recognition of excellent academic achievement, Academia
 Europea.

Tildelt Formidlingsprisen 2012, Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen

Senterkoordinator ved Nasjonalt Kompetansesenter for Søvnsykdommer
(www.sovno.no)

Redaktør i tidsskriftet 'SØVN', utgitt ved Nasjonalt Kompetansesenter for Søvnsykdommer

Jeg analyserer søvnregistreringer (PSG) og måling av dagtidstrøtthet (MSLT).

Arrangerer kurs 'Polysomnografi (PSG) - skåring av søvn og søvnrelaterte hendelser'

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Janne Grønli.

Tittel: Early Life Stress: A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation.

Ansvarlig institusjon: UiB.

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: LISA – longitudinal investigation of sexual abuse

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Robert Murison.

Tittel: Social defeat – as a model of anxiety

Ansvarlig institusjon: UiB

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Oppstartsår: 2006.

Forventet prosjektslutt: 2012.

Stipend: Elisabeth Flo

Tittel: Spørreundersøkelsen om skiftarbeid søvn og helse blant sykepleiere

Prosjektnummer 911540

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektslutt: 2012.

Prosjektleder: Sjoukje Kuipers
Tittel: BDNF and Neurogenesis in Mood Disorders:
ARCing the Gap from Psychopathology to Treatment
Ansvarlig institusjon: Bergen medisinske forskningstiftelse/UiB.
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektslutt: 2013.

Prosjektleder: Inger Hilde Nordhus
Tittel: Use of medications before and after hip replacement surgery in Norwegian adults:
Data from the Norwegian Prescription Database
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: ?
Ansvarlig institusjon: UiB
Oppstartsår: 2012
Forventet prosjektslutt: 2015

Prosjektleder: Per Øyvind Enger
Tittel: Strålebehandling ved hjernetumor
Deltakelse fra andre helseregioner: ingen
Ansvarlig institusjon: UiB
Oppstartsår: 2010
Forventet prosjektslutt: 2011

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Søvn, skiftarbeid og helse blant sykepleiere på sykehus.
Deltakelse fra andre helseregioner: helse sør-øst
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.
Oppstartsår: 2007.
Forventet prosjektslutt: 2017.

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn.
Tittel: Prevalens av søvnapne, insomni og søvnighet i befolkningen.
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.
Deltakelse fra andre helseregioner: ingen
Oppstartsår: 2010.
Forventet prosjektslutt: 2013.

Prosjektleder: Martha Chekenya
Tittel: Immunotherapeutic targeting NG2 in human brain tumours
Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.
Deltakelse fra andre helseregioner: usikker
Oppstartsår: 2012.
Forventet prosjektslutt: 2014.

Prosjektleder: Finn Jellestad

Tittel: Effekter av ulike oppstallingsbetingelser på dyremodeller for atferd og stress

Ansvarlig institusjon: UiB.

Deltakelse fra andre helseregioner: nei

Oppstartsår: 2012.

Forventet prosjektlutt: 2013.

Shashi Gulati

Publikasjoner:

Artikler:

Gulati S, Krossnes B, Olofsson J, Danielsen A. Sinonasal involvement in sarcoidosis: a report of seven cases and review of literature. Eur Arch Otorhinolaryngol. 2012 Mar;269(3):891-6. doi: 10.1007/s00405-011-1778-5. Epub 2011 Sep 27.

Torkildsen Ø, Leiva RA, Gulati S, Moen G, Svendsen F. En mann i 60-årene med akutt hodepine. Tidsskr Nor Lægeforen. 2012 Mar 27;132(6):671-3. doi: 10.4045/tidsskr.10.1364.

Utdanning/undervisning av helsepersonell

Forelesning om Obstruktivt Søvn Apne Syndrom til 6 år medisinsk studenter: 1.5 timer 4 ganger i år =6 timer

Demonstrasjon av pasienter til 6 år medisinsk studenter: 3 timer 4 ganger i år =12 timer

Foredrag om erfaringer fra øre-nese-halsavdelingen på Senter for søvnmedisin ved Haukeland Universitetssykehus, Januar 20, 2012.

Foredrag Interesting case report på møte CME on Skull Base Surgery & Advances in ENT` Juli 15, 2012 i Dehradun, India.

Kurs/Kongresser

1 5th World conference for endoscopic surgery of the brain, skull base and spine i Vienna, Mars 29 – April 1.W

orld Congress for

2. 2nd Congress of the European Sleep Research Society, September 4 – 8, 2012 i Paris

Søvnrelatert poliklinisk aktivitet

Vurderer 4-5 nye pasienter per dag med snorking og OSAS ca 2 dager i uke. Her gjennomgås øre-nese-hal undersøkelse og endoskopisk undersøkelse av øvre luftveis samt nattlig søvnregistrering.

Annen aktivitet i 2012

Medlem av Nasjonalt Kompetansesenter for Søvn sykdommer (www.sovno.no), lokalisert til Senter for Søvn sykdommer, Haukeland Universitetssykehus.

Pågående prosjekter:

Prosjektleder: Shashi Gulati

Tittel: Outcome studie etter endoskopisk orbitadekompresjon for thyroidea øyesykdom
(endokrin orbitopati)

Oppstartsår: 2010.

Forventet prosjektslutt: 2013

Fred Holsten

Publikasjoner:

Artikler:

Elgen IB, Holsten F, Odberg MD. Psychiatric disorders in low birth weight young adults. Prevalence and association with assessments at 11 years. Eur Psychiatry. 2012 Sep 19. S0924-9338(12)00076-4. PMID:22999438

Nome S, Holsten F. Changes in mortality after first psychiatric admission: a 20-year prospective longitudinal clinical study. Nord J Psychiatry. 2012 Apr;66(2):97-106. PMID:21859397

Holsten F: Norsk legemiddelhåndbok: T 5.1 Angst. Revidert 2012

Holsten F: Norsk legemiddelhåndbok: T 5.6 Bipolar lidelse. Revidert 2012.

Holsten F: Norsk legemiddelhåndbok L5.1 Anxiolytika og hypnotika. Revidert 2012.

Holsten F: Norsk legemiddelhåndbok L5.1 Stemningsstabiliserende midler. Revidert 2012.

Holsten F, Bjorvatn B: Norsk legemiddelhåndbok: T 5.2 Søvnvansker. Revidert 2012.

Holsten F: Psykiatri og søvn. Best Practice Norge, 2012, 11, 42-43.

Bokkapitler:

Holsten F, Bjorvatn B: Søvnforstyrrelser ved bipolare lidelser: in Haver B, Ødegaard KJ, Fasmer OB (red). Bipolare lidelser. Fagbokforlaget 2012.

Bjorvatn B, Holsten F: Søvnforstyrrelser. Dahl A, Aarre TF (red) Praktisk psykiatri. Fagbokforlaget 2012.

Undervisning og veiledning:

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 106 timer egen region, 0 andre regioner
Videreutdanning for helsepersonell: 6 timer egen region/30 timer andre regioner
Etterutdanning for helsepersonell: 6 timer egen region/30 timer andre regioner

Veilednings- og informasjonsvirksomhet:

Kurs:

- Aug 2012: Kurs 7 timer for LIS-leger i Østfold, Veum sh.
Sept 2012: Kurs 6 timer for grunnkurs i psykiatri, Bergen.
Nov 2012. Kurs i meta kognitiv terapi, Oxford, 5-8 november med 2 timers forelesning om insomni.
Nov 2012: Kursleder og 8 forelesninger om 'Søvnproblemer og vinterdepresjoner. Utredning og behandling', todagerskurs i Bergen.

Seminar:

- April 2012: 1 t om søvn og søvnproblemer for helsepersonell, Seksjon for alderspsykiatri, Haukeland, Bergen.

Mediaoppslag:

- 17/02/2012 Sliter du med lakenskrekke? Student Torget
01/06/2012 Slik påvirker søvnen eksamensresultatene Student Torget
27.11.12 Mobilen stjeler søvnen Søvn Dagbladet Papir
27.11.12 10 søvnråd Dagbladet Papir
Des 2012 Seksualitet og døgnrytmer. VG papir

Kongresser:

- ESRS Paris 3-8. September 2012

Veiledning:

Hovedveileder for Siri Nome på et doktorgradsprosjekt om dødelighet ved psykiske lidelser.

Annen aktivitet:

Medlem av Nasjonalt Kompetansetjeneste for søvnsykdommer (www.sovno.no), lokalisert til lungeavdelingen, Haukeland Universitetssjukehus.

Jeg driver Bergen søvnsenter sammen med Bjørn Bjorvatn.

Jeg arbeider ved Fjell og Årstad DPS som overlege i bistilling. Diagnostikk og behandling av pasienter med alle typer psykiske lidelser, inklusive søvnlidelser.

Medlem av ANANKES rådgivende panel for OCD.

Godkjent psykoterapiveileder i gruppeanalyse 2005.

Godkjent psykoterapiveileder i kognitiv terapi 2005.

Godkjent søvnspesialist 2009.

Godkjent masterclass utdanning i metakognitiv terapi 2012.

Ansvarlig for kapitlet om stemningslidelser, søvn (m Bjørn Bjorvatn), angst, anxiolytika, og bipolare lidelser i Norsk Legemiddelhandbok.

Styremedlem i Norsk forening for søvnforskning og søvnmedisin fra 2012.

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder Fred Holsten. Med Siri Nome

Tittel: Forløpet ved stoffmisbruk hos ungdom – en prospektiv studie.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB.

Oppstartsår 1975.

Prosjektleder: Siri Nome. Med Fred Holsten.

Bruk av statistiske metoder ved studier av epidemiologi, langtidsforløp og mortalitet ved psykiske lidelser.

Ansvarlig institusjon: UiB/Helse Bergen.

Oppstartsår 2000

Prosjektleder Fred Holsten.

Tittel: Vinterdepresjoner og bipolaritet.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB

Oppstartsår 2006

Prosjektleder Fred Holsten

Tittel: Bipolaritet, døgnsvingninger og antidepressiv effekt av søvndeprivasjon.

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen/UiB

Oppstartsår 2006

Sverre Lehmann

Publikasjoner:

Abstrakter:

Associations between obstructive sleep apnoea syndrome (OSAS) and chronic airflow limitation in a general Norwegian population. T. M. Jonassen, T. M. L. Eagan, S. Lehmann (Bergen, Norway). ERS, kongress Wien 2012.

Daytime respiratory symptoms are associated with obstructive sleep apnoea syndrome (OSAS). T. M. Jonassen, T. M. L. Eagan, S. Lehmann (Bergen, Norway). ESRS, kongress Paris 2012.

Undervisning og veiledning:

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 16 timer egen region/0 andre regioner

Videreutdanning for helsepersonell: 2 timer egen region/10 timer andre regioner

Etterutdanning for helsepersonell: 2 timer egen region/10 timer andre regioner

Veilednings- og informasjonsvirksomhet:

Hospitering:

April 2012: Hospitering personell fra Glittre sykehus/ rehab. institusjon, 2 dager. Innføring i drift og organisering av søvndiagnostikk og behandling på Senter for søvnmedisin, HUS.

Kurs:

Nov 2012: Kursleder 1 dag samt 1 forelesning om 'Behandling av OSAS', femdagerskurs for spesialistkandidater i Lungemedisin, Bergen (Helsepersonell, flere regioner)

Nov 2012: Foredrag 1 time om «Søvnrelaterte respirasjonsforstyrrelser» for spesialistkandidater i nevrologi og klinisk nevrofysiologi, Bergen (Helsepersonell, flere regioner)

Mediaoppslag nasjonalt:

Juni 2012: Norsk ukeblad. Snorkesyke

August 2012: Passiv røyking og barns helse. Bergens Tidende og Nyhetene 24.

Pasienter og pårørende – egen region:

OSAS- hva er det og hvordan behandle? Lærings og mestrings sentralen HUS / Senter for søvnmedisin. 1 time høst 2012.

Kongresser:

2 posterpresentasjoner ved ERS og ESRS kongressene i Wien og Paris 2012.

Veiledning:

Hovedveileder for cand. med. Trygve Jonassen, doktorgradsprosjekt om OSAS i en generell befolkning. 50% fordypningsstilling ved Lungeavdelingen HUS.

Annen aktivitet:

- Seksjonsoverlege ved Lungeavdelingen, Haukeland universitetssjukehus fra 011208-dd.
- Seksjonsleder for Seksjon for lungemedisin, Institutt for indremedisin, Universitetet i Bergen fra 010909-010912.
- Førsteamanuensis ved Institutt for indremedisin, Universitetet i Bergen
- Nasjonal delegat i European Respiratory Society 2009- 2012

Pågående forskningsprosjekter:

Sverre Lehmann, Helse Bergen/Uib.
OSAS i en generell befolkning. HUSK
Prosjektperiode 1998- 2015

Gerd K Natvig/ S Lehmann
Når pusten svikter (A five years closed cohort study of outcome in patients requiring long term mechanical ventilation (LTMV)
Prosjektperiode 2008-2015

Inger Hilde Nordhus

Publikasjoner:

Artikler:

Blågestad T, Pallesen S, Lunde LH, Sivertsen B, Nordhus IH, Grønli J. Sleep in older chronic pain patients: a comparative polysomnographic study. *Clinical Journal of Pain* 2012; 28: 277-83. PMID: 22330128.

Danielsen YS, Stormark KM, Nordhus IH, Mæhle M, Sand L, Ekornås B, Pallesen P, Andreassen CS, Hetland J, Molde H, Pallesen S. Factors associated with low self-esteem in children with overweight. *Obesity Facts – The European Journal of Obesity* 2012; 5: 722-33. PMID: 23108439.

Danielsen YS, Nordhus IH, Juliusson PB, Mæhle M, Pallesen S. Effect of a family-based cognitive behavioural intervention on body mass index, self-esteem and symptoms of depression in children with obesity (aged 7-13): A randomised waiting list controlled trial. *Obesity Research & Clinical Practice* in press.

Einvik G, Dammen T, Namtvedt SK, Hrubos-Strøm H, Kristiansen HA, Nordhus IH, Somers VK, Omland T. Type D personality is associated with increased prevalence of ventricular arrhythmias in community-residing persons without coronary heart disease. *European Journal of Preventive Cardiology* in press. PMID: 23008135.

Einvik G, Flyvbjerg A, Hrubos-Strøm H, Randby A, Frystyk J, Bjerre M, Namtvedt SK, Kristiansen HA, Nordhus IH, Somers VK, Dammen T, Omland T. Novel cardiovascular risk markers in depression: No association between depressive symptoms and osteoprotegerin or adiponectin in persons at high risk for sleep apnea. *Journal of Affective Disorders* in press. PMID: 22862888.

Einvik G, Vistnes M, Hrubos-Strøm H, Randby A, Namtvedt SK, Nordhus IH, Somers VK, Dammen T, Omland T. Circulating cytokine concentrations are not associated with major depressive disorder in a community-based cohort. *General Hospital Psychiatry* 2012 ; 34: 262-7. PMID: 22401706.

Flo E, Bjorvatn B, Folkard S, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Pallesen S. A reliability and validity study of the Bergen Shift Work Sleep Questionnaire in nurses working three-shift rotations. *Chronobiology International* 2012; 29: 937-46. PMID: 22823877.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder in nurses. Assessment, prevalence and related health problems. *PLoS ONE* 2012; 7: e33981. PMID: 22485154.

Flo E, Pallesen S, Åkerstedt T, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift related problems vary according to work schedule. *Occupational and Environmental Medicine* in press.

Hovland A, Nordhus IH, Sjøbø T, Gjestad BA, Birknes B, Martinsen EW, Torsheim T, Pallesen S. Comparing physical exercise in groups to group cognitive behaviour therapy for the treatment of panic disorder in a randomized controlled trial. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy* in press. PMID: 22874661.

Hovland A, Pallesen S, Hammar Å, Hansen AL, Thayer JF, Tarvainen MP, Nordhus IH. The relationships among heart rate variability, executive functions, and clinical variables in patients with panic disorder. *International Journal of Psychophysiology* 2012; 86: 269-75. PMID: 23069273.

Hovland A, Pallesen S, Hammar Å, Hansen AL, Thayer JF, Sivertsen B, Tarvainen MP, Nordhus IH. Subjective sleep quality in relation to inhibition and heart rate variability in patients with panic disorder. *Journal of Affective Disorders* in press.

Hrubos-Strøm H, Einvik G, Nordhus IH, Randby A, Pallesen S, Moum T, Omland T, Dammen T. Sleep apnoea, anxiety, depression and somatoform pain: a community-based high-risk sample. *European Respiratory Journal* 2012; 40: 400-7. PMID: 22441739.

Hrubos-Strøm H, Nordhus IH, Einvik G, Randby A, Omland T, Sundet K, Moum T, Dammen T. Obstructive sleep apnea, verbal memory, and executive function in a community-based high-risk population identified by the Berlin Questionnaire: Akershus Sleep Apnea Project. *Sleep and Breathing* 2012; 16: 223-31. PMID: 21350844.

Hynninen MJ, Bretive MH, Rongve A, Aarsland D, Nordhus IH. The frequency and correlates of anxiety in patients with first-time diagnosed mild dementia. *International Psychogeriatrics* 2012, 24: 1771-8. PMID: 22687266.

Nordhus IH, Sivertsen B, Pallesen S. Knowledge about Alzheimer's disease among Norwegian psychologists: the Alzheimer's disease knowledge scale. *Aging and Mental Health* 2012; 16: 521-8. PMID: 22129312.

Preljevic VT, Østhus TB, Sandvik L, Opjordsmoen S, Nordhus IH, Dammen T. Screening for anxiety and depression in dialysis patients: Comparison of the Hospital Anxiety and Depression Scale and the Beck Depression Inventory. *Journal of Psychosomatic Research* 2012; 73: 139-44. PMID: 22789418.

Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Pallesen S, Vedaa Ø, Nordhus IH, Sørensen E, Bjorvatn, B. Objective measures of sleep and dim light melatonin onset in adolescents and young adults with delayed sleep phase disorder compared to healthy controls. *Journal of Sleep Research* in press.

Sivertsen B, Hysing M, Wehling E, Pallesen S, Nordhus IH, Espeseth T, Lundervold AJ. Neuropsychological performance in insomniacs. *Neuropsychology, Development, and Cognition B, Aging and Cognition* in press. PMID: 22490041.

Sivertsen B, Salo P, Mykletun A, Hysing M, Pallesen S, Krokstad S, Nordhus IH, Øverland S. The bidirectional association between depression and insomnia: the HUNT study. *Psychosomatic Medicine* 2012; 74: 758-65. PMID: 22879427.

Steine IM, Harvey AG, Krystal JH, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Nordhus IH, Eid, J, Pallesen S. Sleep disturbances in sexual abuse victims: a systematic review. *Sleep Medicine Review* 2012; 16: 15-25. PMID: 21600813.

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Milde AM, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: the role of perceived social support and abuse characteristics. *Journal of Interpersonal Violence* 2012; 27: 1827-43. PMID: 22204947.

Steine IM, Milde AM, Bjorvatn B, Grønli J, Nordhus IH, Mrdalj J, Pallesen, S. Forekomsten av seksuelle overgrep i et representativt befolkningsutvalg i Norge. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 2012; 49: 951-57.

Thun E, Bjorvatn B, Osland T, Steen VM, Sivertsen B, Johansen T, Lilleholt TH, Udnes I, Nordhus IH, Pallesen S. An actigraphic validation study of seven morningness-eveningness inventories. *European Psychologist* 2012; 17: 222-230.

Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Nordhus IH, Bjorvatn B. Psychosocial challenges related to Delayed Sleep Phase Disorder. *The Open Sleep Journal* 2012; 5: 51-8.

Østhus TB, Preljevik VT, Sandvik L, Leivestad T, Nordhus IH, Dammen T, Os I. Mortality and health-related quality of life in prevalent dialysis patients: Comparison between 12-items and 36-items short-form health survey. *Health and Quality of Life Outcomes* in press. PMID: 22559816.

Abstrakter:

Blågestad T, Pallesen S, Lunde L, Sivertsen B, Nordhus IH, Grønli J. Medication use and its relation to measures of sleep, pain, depression and anxiety in older chronic pain patients. *Journal of Sleep Research* 2012; 21(suppl.): 370.

Hrubos-Srøm, Nordhus IH, Einvik G, Dammen T. Weak associations between insomnia, daytime sleepiness and measures of obstructive sleep apnoea severity were strengthened after adjustment for age, gender and depression in a Norwegian, community-based sample. *Journal of Sleep Research* 2012; 21 (suppl.): 292.

Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Pallesen S, Vedaa Ø, Nordhus IH, Bjorvatn B. Polysomnographic measures of sleep in adolescents and young adults with delayed sleep phase disorder and healthy controls on a self-chosen sleep schedule. Journal of Sleep Research 2012; 21(suppl.): 6.

Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Nordhus IH, Bjorvatn B. Dilemmas associated with having delayed sleep phase disorder. Journal of Sleep Research 2012; 21(suppl.): 172.

Undervisning og veiledning:

I meldingsåret innehar Nordhus verv som prodekan for forskning ved Det psykologiske fakultet, UiB, og har derfor bare sporadisk forelesnings- og kursaktivitet.

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 0 timer egen region / 0 timer andre regioner

Videreutdanning for helsepersonell: 2 timer egen region / 2 timer andre regioner

Etterutdanning for helsepersonell: 2 timer egen region / 2 timer andre regioner

Veilednings- og informasjonsvirksomhet:

Kurs:

Mars 2012: 2 timer forelesning om angst og søvnproblemer hos eldre, Psykiatriveka (andre, flere regioner)

Okt. 2012: 2 timer forelesning om behandlingsmodeller ved søvnproblemer og angstlidelser hos eldre, Norsk Psykologforening, Oslo (andre, flere regioner)

Seminar:

Mai 2012: 2 timer forelesning om søvn og psykisk helse hos eldre med særlig fokus på psykologiske tiltak, Helse- og omsorgskomiteen, Stortinget, Oslo. (stortingsrepresentanter)

Kongresser:

Plenumspresentasjon ved the International Psychogeriatric Association Meeting (IPA), Cairns, Australia (www.ipa12cairns.com) 7. – 11. September 2012.

Chair i symposium ved the International Psychogeriatric Association (IPA), Cairns, Australia (www.ipa12cairns.com) 7. – 11. September 2012.

Veiledning:

Hovedveileder sammen med Ståle Pallesen for cand. psychol Anders Hovland på et doktorgradsprosjekt om effekten av fysisk aktivitet på angst. Startet 2005. 7-åring stipend fra dobbelkompetanseprosjektet.

Hovedveileder for cand. psychol Minna Hynninen på et prosjekt om KOLS og angst/søvn. Startet 2007: 4-årig prosjekt fra UiB. Disputerer februar 2013.

Hovedveileder for cand. psychol Tone Blågestad på et prosjekt om søvn og smerter hos hofteopererte. Oppstart desember 2011. Et 4-årig universitetsstipend.

Medveileder for cand. psychol Yngvild Sørebo Danielsen på et doktorgradsprosjekt om effekten av kognitiv-atferdsterapi ved overvekt/fedme hos barn. Startet 2005. 4-årig stipend fra Helse Vest. Disputerte august 2012.

Medveileder for cand. scient Ingvild Saxvig på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer og effekten av behandling ved forsinket søvnfasesyndrom. Startet 2007. 4-årig stipend fra UiB.

Medveileder for cand. psychol Ane Wilhelmsen-Langeland på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer og effekten av behandling ved forsinket søvnfasesyndrom. Startet 2007. 4-årig stipend fra NFR.

Medveileder for cand. med. Harald Hrubos-Strøm på et doktorgradsprosjekt om søvnapné og risikofaktorer. Oppstart i 2005 og knyttet til Akershus universitetssykehus. Disputerer i januar 2013.

Medveileder for cand. med. Tone Brit Hortemo på et doktorgradsprosjekt om psykisk helse og søvn hos dialysepasienter. Prosjektet startet i 2005 og er knyttet til Oslo Universitetssykehus, Ullevål. Disputerte desember 2012.

Medveileder for cand. med. Valjbona Preljevic, på et doktorgradsprosjekt om psykososiale faktorer og psykisk helse hos dialysepasienter. Oppstart 2008 og knyttet til Oslo universitetssykehus, Ullevål.

Annen aktivitet:

Prodekan for forskning ved Det psykologiske fakultet, UiB.

Bistilling ved Kavli forskningscenter for aldring og demens, Haraldsplass diakonale sykehus, Bergen.

Medlem i arbeidsgruppen ved Nasjonalt kompetansesenter for søvnsykdommer www.sovno.no, Haukeland Universitetssykehus.

Prodekan for forskning ved Det psykologiske fakultet, UiB.

Leder av Forsknings- og forskerutdanningsutvalget ved Det psykologiske fakultet, UiB.

Leder av Laboratoriekomiteen ved Det psykologiske fakultet, UiB

Psykologfaglig medlem i REK, Helse Vest.

Medlem i ekspertgruppe for evaluering av forskningssøknader innenfor fagområdet psykologi, Vetenskapsrådet, Sverige.

Medlem av fagråd ved Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten.

Medlem av styret for Kavli forskningssenter for aldring og demens, lokalisert til Haraldsplass diakonale sykehus, Bergen.

Har i meldingsåret vært reviewer i ulike internasjonale medisinske og psykologiske tidsskrift innenfor søvn og psykisk helse/eldre

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Inger Hilde Nordhus
Tittel: KOLS: Epidemiologi, CBT og søvn
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Inger Hilde Nordhus
Tittel: Søvn og smerter hos hofteopererte
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2012-2019

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn
Tittel: Forsinket søvnfasesyndrom hos ungdom
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2007-2011

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: Fedme hos barn – sammenhenger med søvn
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2005-2010

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: Validering av døgnrytmemål
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2007-2010

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: LISA – longitudinal investigation of sexual abuse
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Janne Grønli
Tittel: Early Life Stress: A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation.
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Toril Dammen (delprosjektleder)
Tittel: ASAP – The Akershus sleep apnea project
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Oslo – Helse Sør-Øst
Prosjektperiode: 2005 – 2012

Prosjektleder: Ingrid Os
Tittel: Psychological health and sleep in dialysis patients
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Oslo – Helse Sør-Øst
Prosjektperiode: 2005 - 2012

Ståle Pallesen

Publikasjoner:

Artikler:

Andreassen CS, Griffiths MD, Hetland J, Pallesen S. (2012). Development of a work addiction scale. *Scandinavian Journal of Psychology* 2012; 53: 265-72. PMID: 22490005.

Andreassen CS, Hetland J, Pallesen S. Coping and workaholism. Results from a large cross-occupational sample. *Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology* 2012; 19: 281-90.

Andreassen CS, Hetland J, Pallesen S. Workaholism and work-family spillover in a cross-occupational sample. *European Journal of Work and Organizational Psychology* in press.

Andreassen, CS, Hetland J, Pallesen S. Psychometric assessment of workaholism measures. *Journal of Managerial Psychology* in press.

Andreassen CS, Torsheim T, Brunborg GS, Pallesen S. Development of a Facebook addiction scale. *Psychological Reports* 2012; 110: 501-17. PMID:22662404.

Andreassen CS, Torsheim T, Pallesen S. Predictors of use of social network sites at work – a specific type of cyberloafing. *Journal of Computer-Mediated Communications* in press.

Andreassen CS, Ursin H, Eriksen HR, Pallesen S. The relationship between narcissism and workaholism, work engagement, and professional positions. *Social Behaviour and Personality* 2012; 40: 881-90.

Augedal AW, Hansen KS, Kronhaug CR, Harvey AG, Pallesen S. Randomized controlled trials of psychological and pharmacological treatments for nightmares: A meta analysis. *Sleep Medicine Reviews* in press. PMID: 23046846.

Bjorvatn B, Dale S, Hogstad-Erikstein R, Fiske E, Pallesen S, Waage S. Self-reported sleep and health among Norwegian nurses in intensive care units. *Nursing in Critical Care* 2012; 17: 180-88. PMID: 22698160.

Blågestad T, Pallesen S, Lunde LH, Sivertsen B, Nordhus IH, Grønli J. Sleep in older chronic pain patients: a comparative polysomnographic study. *Clinical Journal of Pain* 2012; 28: 277-83. PMID: 22330128.

Brunborg GS, Johnsen BH, Mentzoni RA, Myrseth H, Molde H, Lorvik IM, Bu ETH, Pallesen S. Diminished aversive classical conditioning in pathological gamblers. *Addiction* 2012; 107: 1060-66. PMID: 22429452.

Brunborg GS, Torsheim S, Melkevik O, Mentzoni RA, Samdal O, Hetland J, Andreassen, CS, Pallesen, S. Gaming addiction, gaming engagement and psychological health complaints among Norwegian adolescents. *Media Psychology* in press.

Danielsen YS, Stormark KM, Nordhus IJ, Mæhle M, Sand L, Ekornås B, Pallesen S. Factors associated with low self-esteem in children with overweight. *Obesity Facts – The European Journal of Obesity* 2012; 5: 722-33. PMID: 23108439.

Danielsen YS, Nordhus IH, Juliusson PB, Mæhle M, Pallesen S. Effect of a family-based cognitive behavioural intervention on body mass index, self-esteem and symptoms of depression in children with obesity (aged 7-13): A randomised waiting list controlled trial. *Obesity Research & Clinical Practice* in press.

Di Milia L, Waage S, Pallesen S, Bjorvatn B. Shift work disorder in a random population sample – prevalence and comorbidities. *PLoS ONE* in press.

Flo E, Bjorvatn B, Folkard S, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Pallesen S. A reliability and validity study of the Bergen Shift Work Sleep Questionnaire in nurses working three-shift rotations. *Chronobiology International* 2012; 29: 937-46. PMID: 22823877.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift work disorder in nurses. Assessment, prevalence and related health problems. *PLoS ONE* 2012; 7: e33981. PMID: 22485154.

Flo E, Pallesen S, Åkerstedt T, Magerøy N, Moen BE, Grønli J, Nordhus IH, Bjorvatn B. Shift related problems vary according to work schedule. *Occupational and Environmental Medicine* in press.

Friborg, O, Bjorvatn B, Amponsah B, Pallesen, S. Associations between seasonal variations in day length (photoperiod), sleep timing, sleep quality, and mood: A comparison between Ghana (5°) and Norway (69°). *Journal of Sleep Research* 2012; 21: 176-84. PMID: 22074234.

Hovland A, Nordhus IH, Sjøbø T, Gjestad BA, Birknes B, Martinsen EW, Torsheim T, Pallesen S. Comparing physical exercise in groups to group cognitive behaviour therapy for the treatment of panic disorder in a randomized controlled trial. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy* in press. PMID: 22874661.

Hovland A, Pallesen S, Hammar Å, Hansen AL, Thayer JF, Sivertsen B, Tarvainen MP, Nordhus IH. Subjective sleep quality in relation to inhibition and heart rate variability in patients with panic disorder. *Journal of Affective Disorders* in press.

Hovland A, Pallesen S, Hammar A, Hansen AL, Thayer JF, Tarvainen MP, Nordhus IH. The relationships among heart rate variability, executive functions, and clinical variables

in patients with panic disorder. *International Journal of Psychophysiology* 2012; 86: 269-75. PMID: 23069273.

Horverak JG, Bye HH, Sandal GM, Pallesen S. Managers' evaluations of immigrant job applicants: The influence of acculturation strategy on perceived person-organization fit (P-O fit) and hiring outcome. *Journal of Cross-Cultural Psychology* 2013; 44: 46-60.

Horverak, JG, Sandal GM, Pallesen S, Timmerman ME. Hiring rankings of immigrant job applicants: Immigrants' acculturation strategies and managers' personality traits. *International Migration & Integration* in press.

Hrubos-Strøm H, Einvik G, Nordhus IH, Randby A, Pallesen S, Moum T, Omland T, Dammen T. Sleep apnoea, anxiety, depression and somatoform pain: a community-based high-risk sample. *European Respiratory Journal* 2012; 40: 400-7. PMID: 22441739.

Hønsi A, Mentzoni RA, Molde H, Pallesen S. Attentional bias in problem gambling: A systematic review. *Journal of Gambling Studies* in press. PMID: 22644097.

Kolltveit S, Lange-Nilesen II, Thabet AAM, Dyregrov A, Pallesen S, Johnsen TB, Laberg JC. Risk factors for PTSD, anxiety, and depression among adolescents in Gaza. *Journal of Traumatic Stress* 2012; 25: 164-70. PMID: 22522730.

Kunst JR, Løset GK, Hosøy D, Bjorvatn B, Moen BE, Magerøy N, Pallesen S. The relationship between shift work schedules and spillover in a sample of nurses. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics* in press.

Lange-Nielsen I, Fosse HE, Pallesen S. Søvn lengde og psykisk helse hos barn: en systematisk litteraturstudie. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 2012; 49: 130-7.

Lange-Nielsen II, Kolltveit S, Thabet AAM, Dyregrov A, Pallesen S, Johnsen TB, Laberg JC. Short-term effects of a writing intervention among adolescents in Gaza. *Journal of Loss and Trauma* 2012; 17: 403-22.

Mentzoni RA, Laberg JC, Brunborg GS, Molde H, Pallesen S. Tempo in electronic gaming machines affects behavior among at-risk gamblers. *Journal of Behavioral Addictions* 2012; 1: 135-39.

Myrseth H, Brunborg GS, Eidem M, Pallesen S. Description and pre-post evaluation of a telephone and Internet based treatment program for pathological gambling in Norway - a pilot study. *International Gambling Studies* in press.

Nordhus IH, Sivertsen B, Pallesen S. Knowledge about Alzheimer's disease among Norwegian psychologists: the Alzheimer's disease knowledge scale. *Aging and Mental Health* 2012; 16: 521-8. PMID: 22129312.

Roelen CA, Magerøy N, van Rhenen W, Groothoff JW, van der Klink JJ, Pallesen S, Bjorvatn B, Moen BE. Low job satisfaction does not identify nurses of future sickness absence: results from a Norwegian cohort study. *International Journal of Nursing Studies* in press. PMID: 23044050.

Saksvik-Lehouillier I, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen BE, Magerøy N, Harvey AG, Costa G, Pallesen S. Personality factors predicting work tolerance among three-shift working nurses. A longitudinal study. *Work and Stress* 2012; 26: 143-60.

Saksvik-Lehouillier I, Bjorvatn B, Hetland H, Sandal GM, Moen BE, Magerøy Pallesen, S. Individual, situational and lifestyle factors related to shift work tolerance among nurses that are new to – and experienced in night work. *Journal of Advanced Nursing* in press. PMID: 22853193.

Sandal GM, Bye HH, Pallesen S. Personality traits inferences of Turkish immigrant and neutral targets: An experimental study. *Scandinavian Journal of Psychology* 2012; 53: 528-33. PMID: 23170867.

Saxvig IW, Pallesen S, Wilhelmsen-Langeland A, Molde H, Bjorvatn, B. Prevalence and correlates of delayed sleep phase in high school students. *Sleep Medicine* 2012; 13: 193-99. PMID: 22153780.

Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Pallesen S, Veda Ø, Nordhus IH, Sørensen E, Bjorvatn, B. Objective measures of sleep and dim light melatonin onset in adolescents and young adults with delayed sleep phase disorder compared to healthy controls. *Journal of Sleep Research* in press.

Schreuder JAH, Roelen CAM Groothoff JW, van der Klink JJJ, Magerøy N, Pallesen S, Bjorvatn B, Moen BE. Coping styles relate to health and work environment of Norwegian and Dutch hospital nurses: A comparative study. *Nursing Outlook* 2012; 60: 37-43. PMID: 21684564.

Sivertsen B, Hysing M, Wehling E, Pallesen S, Nordhus IH, Espeseth T, Lundervold AJ. Neuropsychological performance in insomniacs. *Neuropsychology, Development, and Cognition B, Aging and Cognition* in press. PMID: 22490041.

Sivertsen B, Salo P, Mykletun A, Hysing M, Pallesen S, Krokstad S, Nordhus IH, Øverland S. The bidirectional association between depression and insomnia: the HUNT study. *Psychosomatic Medicine* 2012; 74: 758-65. PMID: 22879427.

Steine IM, Harvey AG, Krystal JH, Milde AM, Grønli J, Bjorvatn B, Nordhus IH, Eid, J, Pallesen S. Sleep disturbances in sexual abuse victims: a systematic review. *Sleep Medicine Review* 2012; 16: 15-25. PMID: 21600813.

Steine IM, Krystal JH, Nordhus IH, Bjorvatn B, Harvey AG, Eid J, Grønli J, Milde AM, Pallesen S. Insomnia, nightmare frequency, and nightmare distress in victims of sexual abuse: the role of perceived social support and abuse characteristics. *Journal of Interpersonal Violence* 2012; 27: 1827-43. PMID: 22204947.

Steine IM, Milde AM, Bjorvatn B, Grønli J, Nordhus IH, Mrdalj J, Pallesen, S. Forekomsten av seksuelle overgrep i et representativt befolkningsutvalg i Norge. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 2012; 49: 951-57.

Thun E, Bjorvatn B, Osland T, Steen VM, Sivertsen B, Johansen T, Lilleholt TH, Udnes I, Nordhus IH, Pallesen S. An actigraphic validation study of seven morningness-eveningness inventories. *European Psychologist* 2012; 17: 222-230.

Vedaa Ø, Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Bjorvatn B, Pallesen S. School start time, sleepiness and functioning in Norwegian adolescents. *Scandinavian Journal of Educational Research* 2012; 56: 55-67.

Waage S, Harris A, Pallesen S, Saksvik IB, Moen BE, Bjorvatn B. Subjective and objective sleepiness among oil rig workers during three different shift schedules. *Sleep Medicine* 2012; 13: 64-72. PMID: 22033116.

Waage S, Pallesen S, Moen BE, Bjorvatn B. Sleep and health in oil rig workers – before and after two week work period offshore. *Industrial Health* in press. PMID: 23196391.

Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Nordhus IH, Bjorvatn B. Psychosocial challenges related to Delayed Sleep Phase Disorder. *The Open Sleep Journal* 2012; 5: 51-8.

Abstrakter:

Blågestad T, Pallesen S, Lunde L, Sivertsen B, Nordhus IH, Grønli J. Medication use and its relation to measures of sleep, pain, depression and anxiety in older chronic pain patients. *Journal of Sleep Research* 2012; 21(suppl.): 370.

Flo E, Pallesen S, Magerøy N, Moen BE, Bjorvatn B. Work-related sleep problems vary according to work schedule. *Journal of Sleep Research* 2012; 21(suppl.): 274.

Saxvig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Pallesen S, Vedaa Ø, Nordhus IH, Bjorvatn B. Polysomnographic measures of sleep in adolescents and young adults with delayed sleep phase disorder and healthy controls on a self-chosen sleep schedule. *Journal of Sleep Research* 2012; 21(suppl.): 6.

Waage S, Pallesen S, Moen BE, Bjorvatn B. A comparison of sleep and health at the start and end of a 14-day work period among Norwegian oil rig workers. *Journal of Sleep Research* 2012; 21(suppl.): 99.

Wilhelmsen-Langeland A, Dundas I, Saxvig IW, Pallesen S, Nordhus IH, Bjorvatn B. Dilemmas associated with having delayed sleep phase disorder. Journal of Sleep Research 2012; 21(suppl.): 172.

Undervisning og veiledning:

Undervisningstimer:

Grunnutdanning for helsepersonell: 0 timer egen region / 2 timer andre regioner
Videreutdanning for helsepersonell: 3 timer egen region / 49 timer andre regioner
Etterutdanning for helsepersonell: 3 timer egen region / 49 timer andre regioner

Kurs:

- Januar 2012: 2 timer forelesning om søvndeprivasjon på ved ubåtsjefskurs, Haakonssvern (andre, flere regioner)
- Mars 2012: 2 timer forelesning om søvndeprivasjon på ved ubåtsjefskurs, Haakonssvern (andre, flere regioner)
- April 2012: 16 times forelesning om kartlegging og behandling av søvnforstyrrelser for helsepersonell i Lørenskog kommune (helsepersonell, andre regioner)
- Mai 2012: 1 times forelesning om søvn, skiftarbeid og helse på kurs i maritim medisin (helsepersonell, flere regioner)
- Sept 2012: 8 timers forelesning på kurs i videreutdanning i arbeidspsykologi for psykologer (helsepersonell, flere regioner)
- Okt 2012: Kursleder og 8 forelesninger om "Kartlegging og behandling av søvn sykdommer", todagerskurs for psykologer, Bergen (helsepersonell, flere regioner)
- Okt 2012: 8 timers forelesning på kurs i videreutdanning i kognitiv terapi for leger og psykologer (helsepersonell, flere regioner)
- Nov 2012: 1 times forelesning om søvn, skiftarbeid og helse på kurs i maritim medisin (helsepersonell, flere regioner)
- Seminar:
- Januar 2012: 3 timers forelesning om søvn og barn/unge for helsesøstre i Akershus (helsepersonell, andre regioner)
- April 2012: 2 timers forelesning om søvn skiftarbeid for Statoilansatte (andre, flere regioner)

- Mai 2012: 4 timers forelesning om søvn skiftarbeid for Statoilansatte (andre, flere regioner)
- Sept 2012: 3 timers forelesning om søvn og barn/unge for helsesøstre i Østfold (helsepersonell, andre regioner)
- Sept 2012: 3 timers forelesning om søvn og barn/unge for helsesøstre i Møre- og Romsdal (helsepersonell, egen region)
- Okt 2012: 3 timers forelesning om søvn og barn/unge for helsesøstre i Nord-Trøndelag (helsepersonell, annen region)
- Okt 2012: 1 times foredrag om kontekstuelle faktorerens betydning for søvn på forskningsmøte Nasjonal kompetansetjeneste for søvn sykdommer, Bergen (helsepersonell, egen region)

Mediaoppslag:

- 10.01.12 Intervjuet i NRK Norgesglasset om søvnapplikasjoner for spedbarn på smarttelefoner..
- 11.01.12 Intervjuet av forskning.no om teknologiske søvntyper.
- 13.01.12 Intervjuet i Dagens Medisin om at nordmenn legger seg seinere enn før
- 31.01.12 Intervjuet av forskning.no om barnesoverom
- 11.02.12 Intervjuet om Dagens Næringsliv om hvorfor man går i søvne
- 16.02.12 Intervjuet i VG om søvnproblemer
- 22.02.12 Intervjuet i BA om årstid/dagslys og søvn/humør
- 04.03.12 Innlegg i Dagbladet om behandling av søvnløshet hos barn
- 21.05.12 Intervjuet av NRK nett om snorking og kreft
- 22.05.12 Intervjuet av TV nett om søvnapp som hevdes å styre drømmer
- 19.06.12 Intervjuet av Dagbladet om høneblunder
- 20.06.12 Intervjuet av NRK nett om samsoving med partner
- 16.07.12 Intervjuet i Dagbladet om søvntyper
- 25.07.12 Intervjuet i Dagbladet om forsinkelse av døgnrytmen i helger
- 18.09.12 Intervjuet av Dagbladet om søvn på hotell
- 01.10.12 Intervjuet av Dagsavisen om forekomsten av seksuelle overgrep i Norge
- 03.10.12 Intervjuet av Dagbladet om god søvn
- 05.10.12 Intervjuet av Bergens Tidende om trening om natten
- 05.10.12 Intervjuet av Dagbladet om søvnapp og kardiovaskulær sykdom
- 10.10.12 Intervjuet av VG om søvn hos tenåringer
- 20.10.12 Intervjuet i Dagbladet om søvn og lys
- 28.10.12 Intervjuet i Stavangeravisen.no om overgang til vintertid
- 01.11.12 Intervjuet i Dagbladet om søvn-apper
- 03.11.12 Intervjuet i BA om søvnkompetansetjenestens søvnråd vedr barn
- 13.11.12 Innlegg i BA om søvnråd mot søvnløshet hos barn
- 22.11.12 Intervjuet i VG om metoder mot mareritt

- 27.11.12 Intervjuet i Dagbladet om mobiltelefon og søvn
03.12.12 Intervjuet i Dagbladet om søvn og smerte
03.12.12 Intervjuet i Stavanger Aftenblad om råd mot søvnløshet hos barn
04.12.12 Intervjuet i Bergens Tidende om søvn og trening
04.12.12 Deltatt i debatt på P4 om råd mot søvnløshet hos barn

Konferanser:

- Sept 2012: 5 posterpresentasjoner ved 21th Congress of the European Sleep Research Society, Paris, Frankrike.
- Nov 2012: 1 times innlegg på fagseminar i søvn, døgnrytme og ytelse i regi av Olympiatoppen vest-Norge, Bergen (andre, egen region)

Veiledning:

Hovedveileder for cand. psychol Anders Hovland på et doktorgradsprosjekt om effekten av fysisk aktivitet på angst. Startet 2005. 7-åring stipend fra dobbelkompetanseprosjektet.

Hovedveileder for cand. psychol Yngvild Sørebo Danielsen på et doktorgradsprosjekt om effekten av kognitiv-atferdsterapi ved overvekt/fedme hos barn. Startet 2005. 4-årig stipend fra Helse Vest. Disputerte august 2012.

Medveileder for cand. scient Ingvild Saxvig på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer og effekten av behandling ved forsinket søvnfasesyndrom. Startet 2007. 4-årig stipend fra UiB.

Medveileder for cand. psychol Ane Wilhelmsen på et doktorgradsprosjekt om søvn blant ungdommer og effekten av behandling ved forsinket søvnfasesyndrom. Startet 2007. 4-årig stipend fra NFR.

Medveileder for cand. psychol Hedvig Fosse på et søvnprosjekt knyttet opp til data fra "Barn i Bergen prosjektet". Startet 2007: 4-årig stipend fra regionsenteret for barne- og ungdomspsykiatri.

Medveileder for cand. psychol Minna Hynninen på et prosjekt om KOLS. Startet 2007: 4-årig prosjekt fra UiB.

Medveileder for cand. psychol Rune Mentzoni på et prosjekt knyttet til strukturelle aspekter ved pengespillsavhengighet. Startet 2007: 4-årig prosjekt fra NFR.

Hovedveileder for cand. psychol Ingvild Saksvik-Lehouillier på et prosjekt knyttet om søvn, skiftarbeid og helse i petroleumssektoren. Startet 2009. 3-årig prosjekt fra NFR. Disputerte april 2012.

Medveileder for cand. psychol Jøri Horverak på et prosjekt knyttet til rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til arbeidslivet. Startet 2006. 3-årig prosjekt fra NFR. Disputerte september 2012.

Medveileder for cand. psychol Iris Mulders Steine på et prosjekt knyttet til tidlig livsstress. Startet 2010. 7-åring stipend fra dobbelkompetanseprosjektet.

Medveileder for cand. scient. Jelena Mrdalj på et prosjekt om basal søvnforskning og genetisk modulering knyttet til tidlig livsstress. Startet 2010. 3-årig stipend fra NFR.

Hovedveileder for cand. psychol Elisabeth Flo på et doktorgradsprosjekt om effekten av skiftarbeid på helse. Startet 2010. 3-årig stipend fra Helse Vest.

Hovedveileder for cand. psychol Eirunn Thun på et doktorgradsprosjekt om effekten av skiftarbeid på helse. Startet 2011. 4-årig stipend fra UiB.

Hovedveileder for master i psykologi Dominic Sagoe på et doktorgradsprosjekt om anabole steroider – et folkehelseproblem? Startet 2012. 4-årig stipend fra UiB.

Medveileder for master i helsefremmende arbeid Toni Leino på et doktorgradsprosjekt om strukturelle faktorerens betydning for pengespill. Startet 2012. 4-årig stipend fra UiB.

Medveileder for cand. psychol Tone Blågestad på et prosjekt om søvn og smerter hos hofteropererte. Oppstart desember 2011. 4-årig stipend fra UiB.

Medveileder for master i psykologi Iselin Reknes på et prosjekt om longitudinelle sammenhenger mellom mobbing og ulike psykiske symptomer. Oppstart 2012. 4-årig stipend fra UiB.

Medveileder for master i psykologi Mona Bethelsen på et prosjekt om sammenhengen mellom skiftarbeid, psykososialt arbeidsmiljø og helse. Oppstart 2012. 3-årig stipend fra NFR.

Annen aktivitet:

Seniorforsker (10% stilling) ved Nasjonal kompetansetjeneste for søvn sykdommer (www.sovno.no), Haukeland Universitetssykehus.

Nestleder av forskningsutvalget ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen.

Vararepresentant i det sentrale forskningsutvalget, Universitetet i Bergen.

Leder for programstyret for årsstudiet og bachelorgraden i generell psykologi (fra mai 2009)

Medlem i laboratoriekomiteen for C12 ved Det psykologiske fakultet.

Medlem Editorial Board i European Psychologist

Medlem Editorial Board i Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology

Section Editor for Health and Disability Section i Scandinavian Journal of Psychology

Pågående forskningsprosjekter:

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn

Tittel: Forsinket søvnfasesyndrom hos ungdom

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Prosjektperiode: 2007-2012

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Fedme hos barn – sammenhenger med søvn

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Prosjektperiode: 2005-2012

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Søvnvansker hos barn – en del av the Health Behaviour in School-aged Children – A WHO Cross-National Survey

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Prosjektperiode: 2007-

Prosjektleder: Kjell-Morten Stormark

Tittel: Søvn hos barn – en del av Barn i Bergen-undersøkelsen

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Prosjektperiode: 2007-2012

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: LISA – longitudinal investigation of sexual abuse

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Arne Ulven

Tittel: Arbeidstidsordninger og fungering for norske loser

Ansvarlig institusjon: Senter for maritim medisin, Haukeland Universitetssykehus

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Inger Hilde Nordhus
Tittel: KOLS: Epidemiologi, CBT og søvn
Ansvarlig institusjon: UiB
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen
Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Bjørn Bjorvatn
Tittel: PUSSH - Arbeidstidsordninger i offshoresektoren
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Helse sør-øst
Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Bente Elisabeth Moen
Tittel: SUSH – sykepleierundersøkelse av skiftarbeid, søvn og helse
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen
Prosjektperiode: 2008-2019

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: Søvn og bruk av elektroniske medier
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen
Prosjektperiode: 2009-2012

Prosjektleder: Janne Grønli
Tittel: Early Life Stress: A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation.
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen
Prosjektperiode: 2008-2012

Prosjektleder: Helge Molde
Tittel: Longitudinell undersøkelse om vaner m.h.t. elektroniske spill, pengespill, helseatferd og søvn blant elever i den videregående skolen i Hordaland
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen
Prosjektperioder: 2008-2012

Prosjektleder: Ståle Pallesen
Tittel: Søvn på hotell
Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen
Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen
Prosjektperioder: 2012-2014

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Samsoving med partner

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Ingen

Prosjektperioder: 2012-2014

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Tittel: Fluktuasjoner i kognitive funksjoner over årstider

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Tromsø

Deltakelse fra andre helseregioner i analyse og publisering: Helse Nord

Prosjektperioder: 2012-2015

Håvard Skeidsvoll

Undervisning og veiledning:

- Telefoniske kontakter med råd, veiledning og videreformidling. Oftest kolleger fra egen og andre regioner.
- Studentundervisning / forelesninger med bl a søvnrelatert innhold.
- Internundervisning i spesialistutdanningen
- Medarrangør og foreleser i Legeforeningens 3 dagers utdanningskurs i Basal- og klinisk nevrofysiologi i Bergen med egne forelesninger om bl a hypersomni. Obligatorisk kurs for klinisk nevrofysiologer og nevrologer, men også tellende for andre spesialiteter. Ca 60 deltakere fra hele landet.
- Forelesning for anesthesi og ortopeder på etterutdanningskurs (Solstrand, nov 2012) om anestesimiddel i forbindelse med nevrofysiologisk peroperativ monitorering
- -Rutinearbeid med søvnprovokasjon i diagnostisk og oppfølgende øyemed i klinisk nevrofysiologi
- Rutinemessig kontinuerlig 24 timers monitorering med video og EEG av pas. med mistenkt eller etablert epilepsi der paroksysmale eller bisarre episoder med søvnforstyrrelser opptrer.
- Legeforeningskurs B 26096 «Autonome forstyrrelser ved nevrologiske tilstander», 15 – 16 nov, 2 dager

Kongress:

21st Congress of the European Sleep Research Society, Paris 4 – 8 sept 2012

Media:

Kontakter med journalister i pressen(2) og TV (1) som er i ferd med research og kontaktsøking for populærmedisinske oppslag som berører søvn.

Intervju i radio. NRK P1, «Norgesglasset» vedrørende søvnforstyrrelser.

Eli Sørensen

Publikasjoner:

Artikler:

Saxwig IW, Wilhelmsen-Langeland A, Pallesen S, Vedaa Ø, Nordhus IH, Sørensen E, Bjorvatn B. Objective measures of sleep and dim light melatonin onset in adolescents and young adults with delayed sleep phase disorder compared to healthy controls. Journal of Sleep Research. In press.

Wilhelmsen-Langeland A, Saxwig I, Pallesen S, Nordhus IH, Vedaa Ø, Sørensen E, Bjorvatn B. The personality profile of young adults with delayed sleep phase disorder. Behavioral Sleep Medicine. In press.

Undervisning og veiledning:

Etterutdanning for helsepersonell: 1 timer egen region
Videreutdanning for helsepersonell: 1 timer egen region

Mediaoppslag:

Klikk.no

Kongresser:

21st Meeting of the European Sleep Research Society, Paris, 4.-8.9. 2012

Annen aktivitet:

Medlem av Nasjonalt Kompetansesenter for søvnsykdommer ([Sovno](#)), [Helse Bergen HF](#).

Overlege i barne- og ungdomspsykiatri, Helse Bergen.

Pågående forskningsprosjekter:

Eli Sørensen

Tittel: Søvn hos mor og barn etter fødsel

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen

Prosjektnr.: 2007-006

<http://intraweb.haukeland.no/kkf/prosjekt.asp?ProsjektID=2007006>

NSD nr.: 8828

Medarbeider: Reidun Ursin, Bjørn Bjorvatn, Eldrid Fiske

Prosjektperiode:---2012

Eli Sørensen

Tittel: Søvnvaner og døgnrytme hos ungdom

Ansvarlig institusjon: Helse Bergen

Prosjektnr.: 2005-034

(<http://intraweb.haukeland.no/kkf/prosjekt.asp?prosjektID=2005034>)

NSD nr.: 9058

Medarbeider: Reidun Ursin, Ståle Pallesen og Fred Holsten

Prosjektperiode: ---2012

Bjorvatn Bjørn

Tittel: Forsinket søvnfasesyndrom: Utbredelse, søvn, personlighet, døgnrytme og behandling

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Prosjektnummer: ?

Doktorgradsstipendiater: Saxvig IW og Wilhelmsen A

Medarbeidere: Ståle Pallesen og Eli Sørensen

Reidun Ursin

Medieoppslag:

25.11.2012. Vinkel Nettmagasin. Intervju om effekt av lys på døgnrytme og søvn.

23.12. 2012. Radio Nova. Intervju om søvnens mysterier

Annen aktivitet:

Medlem av arbeidsgruppen for Nasjonalt Kompetansetjeneste for søvnsykdommer (www.sovno.no),.

Medlem av Editorial Board Journal of Sleep Research

Pågående forskningsprosjekter:

Insomnia and Mortality

Prosjektleder: Ståle Pallesen

Ansvarlig institusjon: Universitetet i Bergen

Early Life Stress: A Translational Study of Affective and Behavioral Outcomes and Genetic Modulation

Prosjektleder: Janne Grønli og Ståle Pallesen

Ansvarlig institusjon: Univeersitetet i Bergen